

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
Посл.бр. К-По₂ 10/2013

ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА

СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА ОДРЖАНОГ ДАНА 13.01.2017. ГОДИНЕ

**ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА
СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА одржаног дана 13. јануара 2017. године**

Председник већа: 13.01.2017. година.

Председник већа отвара заседање у предмету Вишег суда у Београду, Одељење за ратне злочине, К По₂ број 10/13, против оптужених Гавриловић Павла и Козлина Рајка, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 у вези члана 22 КЗ СРЈ, по оптужници Тужилаштва за ратне злочине, КТО.број 7/13 од 04.11.2013. године.

Веће поступа у неизмењеном саставу.

Констатује се да су на главни претрес приступили:

-заменик тужиоца за ратне злочине Миољуб Виторовић са тужилачким сарадником, изволите, представите се.

Тужилачки сарадник Новак Вучо: Тужилачки сарадник Новак Вучо.

Председник већа:

Присутни оптужени:

-Гавриловић Павле и оптужени Козлина Рајко.

Браниоци оптужених:

-за оптуженог Павла Гавриловића, адвокат Ђуро Чепић са адвокатским приправником Николом Ханжеком и адвокат Иван Митровски и адвокат Петровић Милан.

-за оптуженог Козлина Рајка, адвокат Ђуро Чепић,

-присутан пуномоћник оштећених, адвокат Никола Чукановић.

Да ли је ту оптужени Беким Гаши? Јесте. Да ли је преводилац ту? Ви сте?

Присутан сведок – оштећени Беким Гаши са судским тумачем Драганом Лабовићем.

Приступили сведоци:

Према обавештењу Службе присутан је сведок Стојан Коњиковац и сведок Божидар Делић.

Нису приступили: сведок Радивој Мирковић, уредно обавештен.

Према службеној белешци Службе за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима СПП-По2 број 97/2016 од 11.01.2017. године, сведок је дана 11.01.2017. године обавестио суд да због временских непогода није у могућности да се одазове позиву суда.

Сведок Миљан Величковић.

Према извештају Службе од 11.01.2017. године, по успостављању телефонског контакта радника Службе са сведоком, исти је изјавио да није примио позив за главни претрес и да ће се потрудити да дође, а Служби се обратио дана 11.01.2017. године СМС поруком у којој наводи да не може да приступи на главни претрес и да је суду препорученом поштом послао писмено оправдање. У писменом поднеску који је упутио суду, наводи да није примио позив и да није у могућности да се одазове за данашњи претрес.

У судници присутни: Брковић Дамјан, Глигорић Бојан.

Бојане, можете да изађете и да приђете до микрофона и да се изјасните, у ком сте својству на данашњем претресу и да ли евентуално у овом поступку, да ли ћете бити предложени за сведока?

Бојан Глигорић: Бојан Глигорић, пријатељ колеге Рајка Козлине.

Председник већа: Пријатељ Рајка Козлине? Нећете бити предложени за сведока?

Бојан Глигорић: Не.

Председник већа: Можете се вратити на Ваше место.

Костић Милица. Ви сте, Милице?

Милица Костић: Фонд за хуманитарно право.

Председник већа: Фонд за хуманитарно право. Милић Радмило? Ви сте као посматрач.

Срдановић Желько? Посматрач. Нећете бити предложени за сведока? Вуковић Влатко? Нећете бити сведок, добро.

Ми имамо процесних претпоставки за одржавање главног претреса. Да ли сте сагласни да се главни претрес одржи?

Само, да ли сам констатовала, пуномоћник оштећених, адвокат Чукановић, да ми не замери Чукановић, некада га изоставим, а он то мисли да ја то чиним намерно, а то је све случајно.

Констатује се да су испуњене процесне претпоставке за одржавање главног претреса.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се главни претрес ОДРЖИ.

НАСТАВЉА СЕ главни претрес прекинут дана 23.12.2016. године у фази доказног поступка.

Врши се аудио снимање тока главног претреса, а препис тонског снимка биће саставни део записника о главном претресу.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се у доказном поступку изведе доказ испитивањем сведока Божидара Делића.

Позваћете сведока Божидара Делића.

Испитивање сведока Божидара Делића

Председник већа: Добар дан.

Сведок Божидар Делић: Добар дан.

Председник већа: Даћете нам Вашу личну карту.

Сведок Божидар Делић, идентитет сведока утврђен увидом у личну карту издату од ПС Чукарица, дана 08.12.2014. године, под бројем 006154995, рођен дана 20.02.1956. године. Реците нам, име Вашег оца?

Сведок Божидар Делић: Никола.

Председник већа: Од оца Николе, где сте рођени?

Сведок Божидар Делић: У Ђаковици.

Председник већа: У Ђаковици. Реците нам, Ваше пребивалиште, где је?

Сведок Божидар Делић: Београд, Церски венац број 6/9.

Председник већа: Са пребивалиштем у Београду, улица Церски венац број 69, је ли тако?

Сведок Божидар Делић: 6/9.

Председник већа: 6/9. По занимању сте, да ли сте сада у пензији?

Сведок Божидар Делић: Да, у пензији сам.

Председник већа: Пензионер. Вратићете сведоку личну карту.

Ви сте предложени од стране бранилаца оптужених, Гавриловић Павла и Козлина Рајка, да будете саслушани на главном претресу у овом кривичном поступку у вези догађаја од 25. марта 1999. године у селу Трње, на Косову. Као сведок, дужни сте да говорите истину, давање лажног исказа представља кривично дело. Да ли сте разумели ово упозорење?

Сведок Божидар Делић: Јесам.

Председник већа: Нисте дужни да одговарате на питања, којима бисте себе или евентуално свог блиског сродника изложили тешкој срамоти, знатној материјалној штети или кривичном прогону.

Сведок Божидар Делић: Апсолутно јасно.

Председник већа: Положићете заклетву коју прописује Закон о кривичном поступку, у члану 96. Текст заклетве гласи, поновићете са мном, да ли се заклињете:

„Заклињем се својом чашћу да ћу о свему што пред судом будем питан, говорити само истину и да ништа од онога што ми је познато, нећу прећутати“.

Сведок Божидар Делић: Заклињем се.

Председник већа: Сведок упозорен у смислу члана 95 став 1 и 2 ЗКП, након положене заклетве, у смислу члана 96 ЗКП, изјави:

Ви можете сада, односно сада ћете у неометаном излагању изнети пред овим судом све оно чега се сећате у вези тог догађаја. Ви сте тада били командант 549. моторизоване бригаде, је ли тако?

Сведок Божидар Делић: Да, да.

Председник већа: Да ли је непосредно Ваш подређени старешина био овде оптужени Гавриловић Павле?

Сведок Божидар Делић: Да.

Председник већа: Добро, да ли Ви познајете Гавриловић Павла и Козлина Рајка, осим као старешине, осим из службе?

Сведок Божидар Делић: Па, упознао сам их у, практично на служби.

Председник већа: На служби, нисте у сродству, нисте у завади, је ли тако?

Сведок Божидар Делић: Не, не.

Председник већа: Изволите.

Сведок Божидар Делић: Гавриловић Павле је већ био на служби у Билећи у Призрену, а Козлина Рајко је дошао, чини ми се, негде 1996. године. У, ја сам био командант 549. Призренске бригаде и догађаји који се овде у овоме предмету помињу, везани су за непосредан почетак рата, односно бомбардовања наше земље, које је отпочело 20., увече 24. марта. 23. марта, ја сам био позван у команду Приштинског корпуса, где је командант корпуса и командант Армије изложили да се време до агресије више не броји у данима, него у сатима, јер су међународни посматрачи већ напустили Косово и Метохију, а тога дана 23. и хуманитарне организације су напустиле Косово и Метохију. Речено је да ће уследити агресија, да ће прво бити ваздушни удари, а затим агресија која може да уследи најраније за две недеље, најкасније за месец дана. Командант је саопштио да ми који се налазимо на граничној или моја 549. бригада и митровачка 125. моторизована бригада, смо непосредно били значи на својим положајима на граници, браниле су државну границу. Ми смо у својој позадини, значи чак и у својој зони имали веће групе или веће концентрације терориста и закључак команде корпуса је био, да се не може успешно бранити државна граница, ако имамо терористичке снаге, односно непријатеља иза леђа. А већ у фебруару месецу смо овај, дошли до једнога плана „Феникс“, који је рецимо, за моју зону тачно показивао где су груписане терористичке снаге и овај, какве имају задатке – пресецање комуникација, напад на командна места, напад на артиљеријске положаје.

Председник већа: Само моменат, браниоче, сведок има сада право и могућност да у неометаном излагању изнесе све чега се сећа. Можда сам и ја хтела да усмерим сведока да се прецизно изјасни, када је рекао терористичка организација, али нисам хтела да га прекидам. Све што имате, Ви ћете поставити питање, када сведок заврши своје излагање, сада Вам нећу дозволити реч.

Адвокат Ђуро Чепић: Имам питање, судија, техничка је ствар.

Председник већа: Изволите.

Адвокат Ђуро Чепић: Само питање, узимајући у обзир сазнање да је господин генерал скоро имао хируршки захват, да понудимо, евентуално Вас да замолимо, да ли му је потребна столица да лакше говори.

Председник већа: Браниоче, Ви овде не управљате поступком, већ овде поступком управља председник већа. Немојте убудуће радити мој посао. Изволите.

Сведок Божидар Делић: Тога дана 23. марта....

Председник већа: Уколико је Вама потребно да седнете, Ви слободно можете да затражите, уколико Вам је потребна вода, не треба Вас упозоравати. Према томе, браниоче, немојте прекидати излагање сведока током овог поступка. Изволите.

Сведок Божидар Делић: 23. марта добили смо на састанку у Приштини задатке за све јединице Приштинског корпуса. По мом повратку у Призрен, на основу задатка који смо добили у корпусу, ми смо, такође, извршили процену ситуације у нашој зони

и моја команда је израдила заповест и одлуку за ангажовање снага бригаде за и то на делу територије где смо добили задатак да неутралишемо терористичке снаге. Отприлике, то је троугао Сува Река-Ораховац-Призрен. Задатак је у току 24. марта пре подне пренет командантима. Значи, позвани су команданти и саопштен им је задатак, саопштен им је задатак за сваку јединицу. Сви су добили задатак да у раним јутарњим часовима 25. марта поседну своје полазне положаје. У бригади је укупно формирано седам борбених група. Борбене групе то су, значи, делови бригаде који изводе активна борбена дејства, значи, који иду у напад. Други неки елементи, сада, то је више из домена војне проблематике, постојали су поред тих борбених група или снага за напад, постојале су снаге за блокаду. То су били неки неборбени састави, који су на неким мање важним правцима блокирали део територије да на тим правцима не би дошло до извлачења терористичких снага. И постојали су они остали делови, делови за подршку и логистички део. 25. ујутру све јединице су у 6 часова биле на својим местима и у 6 часова су отпочела борбена дејства. У територији коју смо ми имали задатак тада да значи, да кажем, преузмемо од терориста, налазили су се две терористичке бригаде из Оперативне зове „Паштрик“, 122. и 124. бригада ОВК. Борбе су трајале, значи, 25., 26. и 27. већ у да кажем, у вечерњим часовима ми смо успели да већи део територије заузмемо. Међутим, пошто су терористи користили цивилно становништво као штит, они су успели да се и са својим снагама и са већим делом становништва извуку преко Доброделана, Пагаруше у рејон Беланице, где је касније констатовано да има око 60.000 овај цивилног становништва, јер у том рејону су се терористи поново су били безбедни, одвојили су се од цивилног становништва и значи наставили своја дејства даље према комуникацијама. Моја јединица, само један мали део јединице је остао у рејону села Мамуша до 28., јер смо имали један, да кажем, технички проблем, а уследио је нови задатак од стране команде корпуса, да моја јединица крене на следећу територију, то је сада територија која, овако крајња линија, било Малишево, јер је то, отприлике, и задња граница зоне моје бригаде. И следећих четири до пет дана, изводили смо борбена дејства на том делу територије.

Што се тиче самих дејстава, ја сам стално био у вези са својим командантима, извештавали су ме о проблемима. Налазио сам се на командном месту у самој, оно да кажем, у самој зони и лично сам могао да пратим, да кажем, већи део територије било погледом, било коришћењем техничких средстава. На захтев команданата, овај, одобравао сам ватрену подршку и наређивао ватрену подршку по одређним тачкама, решавао и друге проблеме, рецимо логистичке природе, тамо где је требало да се изврши попуна, решавао санитарско збрињавање, тамо где је требало да дође санитарска екипа, доктор и тако даље, ради евакуације овај, рањених. Обилазио сам, значи, обилазио сам са тог командног места, па готово све јединице, готово све борбене групе. Нисам обилазио ове, да кажем, помоћне саставе, саставе за подршку, снаге у линији блокаде, тако да сам био на већини места где се непосредно, где су се непосредно изводила борбена дејства, некада и у првим линијама, док су та борбена дејства трајала, тако да, практично, лично сам стекао увид у дејства на целокупној зони.

Председник већа: Добро, Ви сте нама објаснили шта се дешавало на широј територији Косова и што је од значаја, да бисмо ми правилно схватили све околности које су пратиле овај догађај. Оно на шта бих Вас ја упутила да се усредсредите и да нам детаљније објасните, све што Вам је познато о дејству овог позадинског батаљона којим је управљао оптужени, којим је командовао оптужени Гавриловић Павле и који су задатак они имали у датим условима.

Сведок Божидар Делић: Да. Што се тиче позадинског батаљона, то је иначе неборбена јединица, чији је задатак логистичко, да кажем, опслуживање свих других јединица бригаде. У свом саставу, овај, позадински батаљон има интеландантску чету, чету техничког снабдевања и чету техничког одржавања. Та јединица није намењена за борбу. Она је наоружана, прошла је само основну обуку и оспособљена је евентуално да се брани уколико буде нападнута. Зашто је ангажована та јединица? То је, што се каже, силом прилика. Главне снаге моје бригаде налазиле су се на државној граници, пошто сам ја обезбеђивао сто педесет километара државне границе. То је по свим начелима који владају у војсци, пет пута више од онога, чак и у најповољнијим условима, пет пута више него што је начелно правилима значи регулисано. И ја сам одвојио значи борбени састав, који ће тих седам борбених група. Међутим, то је било недовољно, јер борба против терористичких снага које су се налазиле у једном рејону, је неефикасна, уколико се тај рејон не блокира. Истина, поред мојих снага, налазиле су се и значајне снаге Министарства унутрашњих послова. То су била два одреда, два одреда МУП-а, чини ми се, 37. и 23. Али, налазиле су се још и две локалне чете ПЈП и налазило се, то се тамо у то време говорило, то су снаге друге категорије. Нису толико намењене за извођење активних дејстава, али за државње пунктова и контролу територије, такође тих снага МУП-а је било доста. У међусобној, да кажем, координацији, ми смо одредили линије блокаде. На појединим линијама блокаде биле су снаге за напад, јер то су њима били полазни положаји. Али, делови територије који нису били толико важни, ми смо морали да блокирамо неким другим снагама. Ја сам то урадио са тим неборбеним деловима. То су рецимо, то је био позадински батаљон, чета везе, ЛАРД ПВО, он јест борбена јединица, али за гађање циљева у ваздуху, а овде је имао задатак само да на тој одређеној линији буде значи, и блокиран тај део територије, да се на његовом или на њиховом правцу, не би извлачиле терористичке снаге испред нас, односно снага које су се налазиле у нападу. Блокада, то је једна борбена радња, која има само елементе одбране, јер те снаге не могу да иду ни напред ни назад, имају елементе одбране, јер оне чак када постоји за то потреба и када се очекује да би евентуално на њих могле да наиђу јаче снаге, морају потпуно да се укопају на тој линији. У нашем случају, блокада је ишла све од села Ландовице, а преко, поред села, значи Доња Србица, Трње, све до Суве Реке. То су биле те снаге у блокади. Ја њих истину нисам обилазио, јер за то није било никакве потребе, управо због тога што то нису борбени делови. Најближе том позадинском батаљону дошао сам 27. марта, када сам са првом борбеном групом већ сузио ту територију на којој су се налазили терористи и када смо ушли у село Мамушу. Село Мамуша је једино турско село на Косову и Метохији и ту су били Турци, који су, иначе, у свим тим догађајима 1998.-1999. године, били потпуно лојални грађани. Ето, толико везано за позадински батаљон. Значи, ангажовао сам га због тога, што практично нисам имао других јединица да поседну линију блокаде.

Председник већа: Добро.

Сведок Божидар Делић: Имали су само тај задатак, да се налазе на линији, да осматрају простор у коме се изводе борбена дејства и уколико буде отуд приливање, односно покушај тих мањих група пробоја, бекства испред наших снага, да их они, овај, зауставе, заробе, неутралишу, иначе, како предвиђају правила.

Председник већа: Да ли је то све што имате да изјавите?

Сведок Божидар Делић: Да.

Председник већа: Добро. Најпре ће Вам постављати питања браниоци оптужених, односно бранилац адвокат Ђуро Чепић, који је и ставио овај доказни предлог, затим Тужилаштво, пуномоћник оштећених, суд и браниоци саоптуженог, а по потреби, дозвољена ће бити и допунска питања. Изволите, браниоче Чепићу.

Адвокат Ђуро Чепић: Добар дан, господине генерале, задовољство ми је да Вас видим. Да ли сте добро данас?

Председник већа: Браниоче, молим Вас.

Адвокат Ђуро Чепић: Дозволите, судија.

Председник већа: Немојте се обраћати на такав начин сведоку, Ви знате која је Ваша улога, сачекајте, Ви знате која је Ваша улога, која је улога сведока, немојте се тако обраћати, већ поставите конкретна питања која су везана за предмет овог расправљања.

Адвокат Ђуро Чепић: Судија, ја одлично знам своја права у поступку, хвала Вам на упозорењу. А сада ћу молити следеће да се изведе: господине генерале, поменули сте заповест од 23. марта 1999. године. Ја у руци имам заповест за уништење ШТС у ширем рејону села Ретимље, деблокаду комуникације Сува Река-Ораховац и успоставу контроле територије, насловљену од стране команде 549. моторизоване бригаде, касарна Призрен 23.03.1999. године. Могу исту да Вам приложим у копији. Исту такву већу бих приложио. Јел веће сагласно да прими ове доказне.....

Председник већа: Да ли је то заједничка команда за Косово и Метохију, строго поверљиво 45563 од 23.03.1999., Заповест за подршку снага МУП-а у разбијању и уништењу шиптарских терористичких снага у реону Ораховац-Сува Река и Велика Кладуша који је издат од заједничке команде за Косово и Метохију?

Адвокат Ђуро Чепић: Не, то је документ који проистиче из тог документа који Ви сада управо читате.

Председник већа: А Ви сте тај документ накнадно прибавили?

Адвокат Ђуро Чепић: Тако је, да.

Председник већа: Можете да доставите већу.

Адвокат Ђуро Чепић: Причали смо о њему више пута, и следећи документ да не би губили време јесте издат од стране команде 549. моторизоване бригаде од 30.03.1999. године, Анализа дејства 549. моторизоване бригаде на уништењу ШТС у ширем реону Ретимља и деблокади комуникације Сува Река-Ораховац. Исто сам најавио тај документ.

Председник већа: Добро, доставићете само суду, да би смо могли ми да пратимо.

Адвокат Ђуро Чепић: Ево господине генерале за Вас један примерак, и за судско веће, ево изволите један, два, три. Имам и за тужилачку страну, изволите колега.

Председник већа: Добро, Ви сте ово прибавили од касарне Призрен. Од кога сте ово прибавили не видим пријемни печат?

Адвокат Ђуро Чепић: Ја сам то прибавио од стране, односно са веб странице Хашког трибунала.

Председник већа: А са веб странице Хашког трибунала?

Адвокат Ђуро Чепић: Да. Тражећи на више начина, ево изволите и ову анализу, то је овај други документ који сам најавио, да не губимо време у дељењу. Ево изволите господине генерале...

Председник већа: Браниоче немојте да ми шетате по судници, могли сте то дати...

Адвокат Ђуро Чепић: Ја врло радо...

Председник већа: Сачекајте и немојте да улазите са мном у расправу, то врло често чините, то није потребно. Ви знате да суд има апсолутно професионални однос и према Вама и према оптуженима, без икакве пристрасности и без икаквих противзаконитих поступања, немате за тим потребе. Дакле, уколико имате...Сачекајте, стално говорите кад неко говори, немојте то више да радите. Када имате неки документ Ви ћете суду указати, записничар ће поделити или сарадник присутнима, немојте Ви да се шетате по судници, то није примерено.

Адвокат Ђуро Чепић: Е па молио бих онда записничара да дође овде и карте да подели које сам најавио претходно.

Председник већа: Не можете да кажете да дође овде, већ ћете Ви доставити суду, а ми ћемо...

Адвокат Ђуро Чепић: Па опет морам да дођем код Вас судија, видите да улазимо у технички проблем. Ево је генерале за Вас једна, ево изволите...

Председник већа: А све сте то могли да доставите суду и пре почетка овог главног претреса, јел тако.

Адвокат Ђуро Чепић: Нисам могао...

Председник већа: Добро. Изволите.

Адвокат Ђуро Чепић: Господине генерале имамо овај документ, дакле команда 549.моторизоване бригаде, касарна Призрен, 23.03.'99.године, Заповест за уништење ШТС у ширем реону села Ретимље, деблокаду комуникације Сува Река-Ораховац и успоставу контроле територије. На задњој страни видим печат команде

549.моторизоване бригаде, видим означење командант пуковник Божидар Делић, видим потпис. Да ли сте овај документ Ви потписали?

Сведок Божидар Делић: Да, то је мој документ.

Адвокат Ђуро Чепић: У доњем углу видим иницијале....

Председник већа: Само мало, Ви сте доставили овај доказ, ми овај доказ нисмо извели, да би се нешто предочавало најпре треба да се изведе тај доказ, да буду други учесници поступка са тиме упознати. Ја Вас нећу онемогућити да користите тај документ у постављању питања сведоку, да не би смо поново позивали сведока и правили непотребне трошкове. Морамо да чујемо Тужилаштво, уколико тужилац то захтева ми можемо најпре емотовати тај доказ на мониторима да се Тужилаштво упозна. Не захтевате? Добро. Изволите.

Адвокат Ђуро Чепић: Хвала. Дакле, констатовали смо да је Ваш потпис на овом документу?

Сведок Божидар Делић: Да.

Адвокат Ђуро Чепић: Иницијали СК/ГС, шта значи ово СК?

Сведок Божидар Делић: Па ја као командант дајем начелно, само начелне задатке за писање овога, а то саставља мој оперативни орган, и ти иницијали овако значе, да је непосредно ово писао Стојан Коњиковац, у то време мој начелник оперативног органа, а ово друго је дактилографкиња, мислим Гордана...

Адвокат Ђуро Чепић: Хвала Вам. Ако погледамо тачку 1. документа видимо овде означење најјаче упориште ШТС, дакле став..., тачка 1. непријатељ, најјача упоришта ШТС су подручја и онда се наводе иста, наводе се састави бригаде. Можете ли нам укратко само у једној реченици рећи о чему се ради овде у тачки 1.?

Председник већа: Па тачка 1. иначе говори о непријатељским снагама, подаци су добијени делом од команде Приштинског корпуса, делом од наших органа из бригаде, органа безбедности и обавештајног органа, и овде су детаљни подаци о томе где се налазе терористичке снаге, какав је њихов састав и какав је њихов распоред, чиме су наоружани, а исто тако и о тактици њиховог дејства, односно о начину како ће они дејствовати. Овде се чак говори и о томе где им се налазе и регрутни центри, Центри за обуку, које су правце минирали и тако даље. Говори се и о томе да су претходних дана дејствовали са једног важног објекта Граб, и објекта Трлиште, то је објекат који директно се налази изнад пута Сува Река-Ораховац.

Адвокат Ђуро Чепић: Ове снаге које су описане овде, а касније ћемо их кроз анализу проћи, да ли је реч о значајним снагама УЧК у простору?

Сведок Божидар Делић: Да, то су значајне снаге, наша процена овде говори да су то две бригаде, 122. и 124. бригада ОВК и наша процена је била да је то око 1500 шиптарских терориста.

Адвокат Ђуро Чепић: Често се помиње у овој анализи и концентрације непријатеља, село Ретимље. Ја га на овој карти не видим да је означено као такво, па можете ли само да нам определите где је исто? Значи са десне стране источно, дакле на овој карти видимо село Трње, северно видимо Студенчане, југозападно је Мамуша. Можете ли определити где је Ретимље?

Сведок Божидар Делић: Ако овде видите, значи Ран Дубрава, ту уочавате од Ран Дубраве иде пут и на удаљености рецимо од можда један километар, до један и по километар налази се Ретимље.

Адвокат Ђуро Чепић: Северно?

Сведок Божидар Делић: Постоји и Горње и Доње Ретимље.

Адвокат Ђуро Чепић: Значи још северно?

Сведок Божидар Делић: Од Ран Дубраве северно идући.

Адвокат Ђуро Чепић: Јасно. Хвала. Друга страна Ваше заповести у тачки 2. говорите о дубинском обезбеђењу и говорите о сарадњи са снагама министарства унутрашњих послова, ради деблокаде комуникације, разбијању и уништењу СТС, у циљу нормалне контроле територије у захвату комуникационог правца Сува Река-Ораховац, ширег подручја села Ретимље до асфалтног пута Призрен-Зрзе. Ова сарадња са МУП-ом, шта је подразумевала?

Сведок Божидар Делић: Сарадња са МУП-ом је подразумевала пошто је МУП такође као и ми имао своја задужења за контролу територије, а пошто су биле недовољне само снаге војске, да ћемо у сарадњи по задатку који је у Приштини дефинисан и за снаге МУП-а и за снаге војске, са овим јединицама које су нам дате, значи са којима сарађујемо, да ћемо заједнички извршити тај задатак и то је подразумевало да се ја значи и у Приштини и по доласку у Призрен видим са тим командантима, да..., пошто нисмо могли да идемо на терен, директно на карти прецизирамо где ће наше снаге нападати саме, где ће бити значи то садејство где смо ишли и снаге МУП-а и снаге војске, јер смо ми на неким правцима дали само технику, а МУП је дао значи онај други борбени део, људе који врше претрес терена и иду у напад. Тако да је то све било презицирано са прорачуном да пошто се блокира територија са свих правца, осим са правца Ораховца и Суве Реке. Али са та два правца су ишли нападни клинови две борбене групе који су требали у рејону села Студенчане, практично да се саставе и онда би била извршена комплетна блокада целе територије и тада би се приступило разбијању тих терористичких снага које се нађу у окружењу.

Адвокат Ђуро Чепић: Јасно. А употребили сте реч садејство. Јасноће ради нама лаицима, шта то значи садејство?

Сведок Божидар Делић: Па садејство пошто се налазимо на извршењу истог задатка, морамо имати непрекидну комуникацију, ми смо то обезбеђивали на тај начин што су команданти МУП-ових јединица, тамо где је МУП ишао заједно са војском били уз команданта војске, они су командовали својим саставима ми смо командовали својим саставима. Пошто они нису имали тежу борбену технику и средства подршке, када им је то требало то су добијали од нас. Значи садејство

подразумева, оно је било јединствено и по задатку и по циљу и по времену када се изводила борбена...

Председник већа: Само моменат, пошто председник већа може у сваком моменту да поставља питања ради разјашења ствари. Да ли то значи да је полиција била претпочињена војсци?

Сведок Божидар Делић: Не, никако.

Председник већа: Не?

Сведок Божидар Делић: Никако. Покушај је био тамо, али после ових догађаја, у априлу и то МУП није прихватио. Значи никада није било претпочињавања, али је била, то ми кажемо сарадња. Сарадња непрекидна и садејство.

Председник већа: Добро. Да ли су војне старешине доносиле одлуке о војним задацима....

Сведок Божидар Делић: За војску да...

Председник већа: И војним операцијама, а полиција, полицијске старешине то прихватале, јел тако?

Сведок Божидар Делић: Па прихватале. Заједно смо морали...

Председник већа: Заједно сте доносили...

Сведок Божидар Делић: То да радимо због тога што ако би смо ми урадили то за војску посебно, онда значи не би могли на терену то да остваримо на квалитетан начин.

Председник већа: Добро. Дакле, у командама су се одлуке доносиле заједнички од стране полицијских и војних старешина о војним операцијама које ће бити преузете у том периоду?

Сведок Божидар Делић: Тамо где је ангажован МУП и војска заједно радило се на тај начин. Тамо где је војска била самостално она је радила значи без МУП-а, исто као што је и МУП тамо где је ишао самостално у одређене активности и борбена дејства, онда је то радио без војске.

Председник већа: Да ли је у том периоду постојала могућност да МУП извршава, обавља неке војне задатке, војне операције без знања војних старешина?

Сведок Божидар Делић: Па могао је то.

Председник већа: На територији где су они били...

Сведок Божидар Делић: Пазите, пошто је МУП функционисао апсолутно саобраћајна полиција ради свој посао, сви други раде свој посао, а ово су неке кажем јединице прве категорије, звали су се ПЈП.-Посебне јединице полиције. То је било неко

млађе људство и тако даље. Ова друга категорија то су били они људи старијих годишта који су држали пунктове, обезбеђивали одређена места и тако даље, и комуникацију. Значи МУП је могао да ради у оквиру својих надлежности без нас.

Председник већа: На одређеном терену?

Сведок Божидар Делић: Да.

Председник већа: Јел тако?

Сведок Божидар Делић: Да.

Председник већа: Изволите браниоче.

Адвокат Ђуро Чепић: Ако сам разумео, посебни командни ланци за МУП, посебни за војску?

Сведок Божидар Делић: Да, али ми смо кажем били заједно. Ја сам рецимо био заједно са једним од њихових команданата који ми је говорио о томе на ком правцу они имају проблема. Значи оно што каже ми смо били ратни другови, знали смо се и из претходних дејстава '98.године.

Председник већа: Постојала је координација јел тако?

Сведок Божидар Делић: Да. И увек спремност моја и да помогнем њима и њихова да помогну мени, чак и у логистичким неким деловима ако би се рецимо десило, пошто да њима нестане муниција за одређено средство, да им помогнемо, односно да из сопствених резерви или из сопствене логистике им помогнем и дам ту одређену количину муниције и тако даље.

Председник већа: А што се тиче одговорности за поступања мимо закона и мимо наредби претпостављених, да ли је постојала само одговорност у оквиру полиције или се и ви ту имали своју улогу?

Сведок Божидар Делић: Опет ја сам имао све органе, имао сам чету војне полиције, имао сам крим.службу и све остало, али моје надлежности су само према војсци. Исто МУП није имао надлежност значи према војсци осим онога да као што сам и ја имао обавезу, као што има и сваки грађанин, ако нешто видим код МУП-а да пренесем њиховим старешинама и они ако нешто виде значи на терену да ради војска, да пренесу неком од мојих команданата или мени да би предузели мере.

Председник већа: Добро. Изволите.

Адвокат Ђуро Чепић: Е хвала. Тачка 4. Заповести, овде се означава прецизно стипулише задатак, циљ деблокада комуникације Студенчане-Самодраже-Оптеруша, извршити потпуну блокаду ШТС у ширем реону села Ретимље, са кружне основице и тако даље, иста траје два, три дана. И занима ме ово следеће, дакле у следећем ставу, борбени распоред.

Сведок Божидар Делић: Да.

Адвокат Ђуро Чепић: Означено је снаге за напад, затим снаге за блокаду територије, снаге за подршку, снаге за обезбеђење борбених дејстава. У коју групу су спадале снаге позадинског батаљона 540.бригаде?

Сведок Божидар Делић: То су ова друга група, снаге за блокаду територије.

Адвокат Ђуро Чепић: Хвала. Тачка 5. БГ-5/549 састава команда, одељење везе МТЧ и тако даље. Ова скраћеница БГ 5/549 шта означава господине генерале?

Сведок Божидар Делић: Борбена група 5, 549.моторизоване бригаде. А ово даље је шта се налази у њезином саставу и даље иде њезин задатак.

Адвокат Ђуро Чепић: 6/549 да ли је то шеста борбена група?

Сведок Божидар Делић: Да.

Адвокат Ђуро Чепић: И тако даље. Дакле до тачке 5.5. Ви наводите борбене групе?

Сведок Божидар Делић: Да.

Адвокат Ђуро Чепић: Ево овде видим БГ 2/549 имамо 1/549, 7/549, 6/549 да ли је то реч све о борбеним групама?

Сведок Божидар Делић: Да.

Адвокат Ђуро Чепић: Тачка 5.6 снаге за блокаду територије. Овде стоји блокаду на линији ТТ 357 село Трње, објекат Језеро, објекат Мистра, ТТ 330 село Смаћ, ТТ 316 село Доња Србица, Ћерамида, врше делови поз.б, ЧВ делови ХАД, део БАРД ПВО. Можете ли нам објаснити ово господине генерале о чему је реч?

Сведок Божидар Делић: Овде је наведена линија блокаде, и наведене су јединице које учествују у блокади. Позадински батаљон, чета везе, делови хаубичког дивизиона и делови..., овде је грешка, ЛАРД ПВО-лаког артиљеријског ракетног дивизиона ПВО. И ту је њихов задатак, спречити било какво извлачење ШТС, преко својих положаја. То им је био једини задатак који су добили значи, нису имали никакву активну улогу.

Адвокат Ђуро Чепић: Е сад, овде се помиње у линији блокаде ТТ 357 село Трње. Шта то значи, јел линија блокаде иде кроз само село...

Сведок Божидар Делић: Не.

Адвокат Ђуро Чепић: ...Ван села, како, шта, можете ли нам објаснити са војничког аспекта молим Вас?

Сведок Божидар Делић: Овде се помињу везано је за одређене објекте тригонометријска тачка, јер то на карти наведено је тако, због тога кад старешине читају, они ће на карти пронаћи који је то објекат и које је то место. А иначе линије.

полазни положаји, линије развоја и тако даље, и ако се наводи место, место се наводи само због тога да би се лакше нашло на карти. Оно никада не обухвата насељено место већ је ван насељеног места.

Адвокат Ђуро Чепић: Јасно. Хвала Вам. Овде имао обезбеђивање борбених дејстава, утрошак муниције, командовање и везу. Сада Вас молим да узмемо други акт у руке, реч је о анализи дејства 549.моторизоване бригаде на уништењу ШТС у ширем реону Ретимља и деблокади комуникације Сува Река-Ораховац. Достављено команди Приштинског корпуса од дана 30.03.1999.године. Молим вас да видимо потоњу страну означање и потпис на истој. Господине генерале ко је потписао овај акт?

Сведок Божидар Делић: Да. Акт сам потписао ја, што је сасвим уобичајено.

Адвокат Ђуро Чепић: Јасно.

Председник већа: Добро. Обзиром на ово питање да ли Ви сматрате да је ово аутентични документ?

Сведок Божидар Делић: Апсолутно.

Председник већа: Апсолутно.

Адвокат Ђуро Чепић: Ако је реч о аутентичности и за први документ?

Сведок Божидар Делић: Да, да.

Адвокат Ђуро Чепић: Тачка 1.

Председник већа: Само моменат. Ви се сећате и овог првог документа...

Сведок Божидар Делић: Како да не.

Председник већа: И тврдите да сте Ви то потписали...

Сведок Божидар Делић: Да.

Председник већа: ...Да је тај документ тада и сачињен као што је и наведено 23.03.1999.године, а овај други документ 30.03.1999?

Адвокат Ђуро Чепић: Први пасус у времену од 25.03., до 29.03., на основу заповести команданта 549. за подршку извршено је разбијање ШТС у ширем реону. Тачка 1. јачина, распоред и организација за одбрану од ШТС. У првом ставу тачке 1. Ви означавате ову зону, и констатујете у потоњој реченици укупно бројно стање ШТС у току дејства ценимо да је било од 1500 шиптарских терориста?

Сведок Божидар Делић: Да.

Адвокат Ђуро Чепић: Можете ли ми рећи коју реч о томе?

Сведок Божидар Делић: Па значи важно је напоменути, ово је документ који је урађен неколико дана по завршетку, значи ако смо 29., завршили, 30., је урађен овај документ и 30., је прослеђен команди Приштинског корпуса. Наша заповест ова, она говори како смо ми предвидели и како смо планирали да се одвијају борбена дејства а ова анализа, она говори како су се она стварно одвијала и шта се дешавало значи у току тих дана. Тако да овде такође приликом састављања ове анализе, консултовани су сви команданти јединица које су учествовале и они су сви дали свој допринос, али непосредни састављач овога такође је био мој начелник оперативног органа, пуковник Коњиковац, а ја сам га нормално прочитао, дао некакве примедбе кад се радио и ја сам га потписао и он је прослеђен команди корпуса.

Адвокат Ђуро Чепић: Значи овде констатујете концентрацију шиптарских терориста у броју од 1500, констатујете да су положаји за одбрану били утврђени у трећем степену, у склопу контролисане територије, комуникацији Велика Круша-Ран Дубрава-Доње Ретимље-Самодража. Да се ту налазила у Ретимљу команда, уређена касарна, амбуланта за прихват око 500 рањеника, да су положаји за њихову одбрану били у правцу комуникације, а тежиште одбране на правцу Сува Река-Студенчане са ослонцем на село Студенчане и објекат Граб, и правце асфалтног пута Призрен-Зрзе. Изволите господине генерале.

Сведок Божидар Делић: Па овде је карактеристично кад се помиње Ретимље, оно је отприлике у овој зони центар, тамо се налазила њихова команда, и то је иначе команда ове 124.бригаде, а њихове линије одбране ту су, значи су биле усмерене према те две комуникације. Комуникација Призрен-Зрзе-Ђаковица, то је тај део Пиране, Мала Круша, Велика Круша, и целина Бела Црква, то би била једна линија одбране која је директно усмерена на ту комуникацију, а друго објекти изнад комуникације Сува Река-Ораховац. Јер ова комуникација прва је била проходна, али увек уз обезбеђење јер су терористи вршили нападе на колоне и на појединачна возила, а ова друга комуникација је била потпуно непроходна. Комуникација Сува Река-Ораховац и наш задатак је сад био да ту територију значи заузмемо и да и ту комуникацију одбацимо терористичке снаге према том објекту Граб, према селу Добродељане, да са снагама МУП-а овим које поседају одређене тачке заштитимо и ту комуникацију и да може да је користи и снаге МУП-а, цивилно становништво и војска.

Адвокат Ђуро Чепић: Судија јел можете сведока да понудите водом или столицом, имајући у виду...

Сведок Божидар Делић: Треба ми вода.

Председник већа: Ја сам сведоку саопштила кад год је то потребно може да се обрати суду. Да ли Вам је потребно...

Сведок Божидар Делић: Треба ми вода, да.

Председник већа: Можете да донесете воду за сведока.

Адвокат Ђуро Чепић: Е хвала. Мени интересантна ова констатација дакле тачка 1. четврти став реченица почиње ШТС у току дејства нису одбацивали наоружање и борбену опрему до одсудног момента када су се пресвлачили у цивилна одела и покушавали пробој на правцу Гурид махала ТТ 1613 Рапуф, где су наишле

наше јединице у линији блокаде. У селу Студенчане ШТС су биле груписане у три добро припремљена велика шатора у различитим деловима села. Да ли је била честа пракса да се пресвлаче у цивилна одећа борци УЧК?

Сведок Божидар Делић: То је пракса још од '98.године, обично је цивилно одело било испод униформе, и када..., због тога је ту било и цивилно становништво, и када се дође у проблеме, када снаге војске у МУП-а овладају са одређеном територијом, блокирају, онда сте могли да видите како у тим територијама где се налази становништво од један пут почињу да горе ватре, запаљене униформе, а онда појави се цивилно становништво, појаве се људи који носе малу децу, а видите да имају рецимо војничке чизме или опасаче, неки су чак били и у тренеркама, али ми када се то дешавало, војска није оспособљена да сад међу њима проналази ко су терористи и тако даље. То је увек радио МУП, јер они имају методе и парафинске рукавице и шта већ да виде да ли су непосредно пре тога пуцали, али смо тамо где су биле те ватре видели значи оне како су горели делови униформе па оне разне алкице и тако даље, што већ на униформама постоји. Значи то је била таква пракса, једноставно то су методи који су терористи примењивали и...

Адвокат Ђуро Чепић: Хвала Вам господине генерале. Овде сте означили губитке ШТС, око 85 мртвих. Друга страна, први пасус констатујете да је агресорска НАТО авијација вршила надлетање ширег простора и у пар наврата испољила дејство по нашим снагама, срећом без последица по нас. Даље у тачки 2. констатујете и снагу, односно бројно стање и означавање јединица министарства унутрашњих послова које су исто тако дејствовале у овој акцији, снага МУП-а је била у 1020 људи, а укупан број људи у деблокади комуникације је био око 2000 људи.

Сведок Божидар Делић: Само једну напомену да дам о дејству НАТО авијације. Јесте она дејствовала неколико пута на нас, али док смо ми били у овим дејствима они су напали касарну, тако да није баш, ми смо ово писали само директно за ово борбено дејство, касарна је нападнута, срушена је зграда МУП-а која се налази у касарни, имали су...МУП је имао два погинула у том нападу, а и ми смо претрпели, да кажем, доста штете у самој касарни од дејства авијације, док од дејства на територији, имали смо само два, да кажем, лакше рањена, који нису били животно угрожени.

Адвокат Ђуро Чепић: Дакле, да ли Ви желите да нам кажете, да једновремено са акцијом коју сте спроводили на уништењу ШТС сте трпели и нападе НАТО авијације и нападе шиптарских терориста?

Сведок Божидар Делић: Да, па, ми смо знали да ће, авијација је у то време НАТО пакта још уништавала оне важније објекте, нападала је, значи, по целој територији државе, командна места, центра везе, аеродроме и тако даље, а само на територији Косова и Метохије и то можда са једним мањим делом снага је почела да гађа, што ми кажемо, тачкасте циљеве, гађала је, значи, касарне, гађала карауле, а ево овде је почела га гађа и јединице које се налазе у борби. Али, тих дана нису баш били повољни метео-услови на нашу срећу, тако да нису могли да нас виде довољно на земљи, тако да због тога су им дејства била неуспешна.

Адвокат Ђуро Чепић: Захваљујем, господине генерале. Овде анализирасте дејства и посебно ме, наглашавам, посебно ме занима доњи део друге странице, почећу од четвртог пасуса, бројећи од одоздо на горе, кажете, „у току трећег дана борбених

дејстава извршено је чишћење преосталог простора око села Доње Ретимље, извршено је разбијање ШТС у селу Медвеце, Мамуша и Непремиште“. Затим, „део снага ШТС покушао је дуж потока извући се у село Трње и село Лешане. Снаге у блокади дуж асфалтног пута и на простору Широко-Смаћ-Доња Србица налазиле су се и даље на својим положајима“. Да ли је овде реч о борби шиптарских терористичких снага према снагама реда и закона Србије и Југославије?

Сведок Божидар Делић: Да, и првог и другог дана су на појединим правцима мање групе покушале да се извуку. Чак и у правцу преко села Пиране према Албанији. Овај, другог дана десио се један други проблем у селу Ландовица, тако да смо онда имали напад и погибију и војника и морала је и на том делу да се ангажује јединица. Ово су у сваком случају, биле врло тешке борбе, јер смо против себе имали 1.500 терориста, две терористичке бригаде које су имале искуство из 1998. године, тако да...

Адвокат Ђуро Чепић: Даље, констатујете, овде смо говорили о трећем дану борбених дејстава, за четврти дан констатујете „да је потпуно разбијање ШТС и као успостава контроле територије, јединице БГ-5 и део снага 37. одреда ПЈП, користећи укупно стање, извршиле су енергичан продор ка селу Доброделане, овладавање прилазним висовима на уласку у село и овладавање са села Доброделане до северних граница села, где је јединицу затекла ноћ и задржани су достигнути положаји“. Мене ова реченица посебно занима следећа која гласи: „Такође је извршено разбијање и уништење ШТС који су користећи ноћ, извукле се у село Трње и село Лешане“. Дакле, реч је о четвртм дану борбених дејстава. По сведочењу пуковника, односно потпуковника Гавриловића, они су трећег дана напустили тај простор. У овом разбијању, да ли можете да се сетите, које су снаге учествовале, да ли само МУП или војска или?

Сведок Божидар Делић: Село Лешане и село Трње се налазе на једној комуникацији, овај, управној комуникацији на путу Призрен-Сува Река. Наше јединице нису и ове јединице, нису дејствовале, ово су сазнања од МУП-а, пошто су у селу Лешане, то је мешовито село и снаге МУП-а које су се тамо налазиле, су обезбеђивале и то српско становништво, јер у мешовитим селима МУП је имао посебна одељења, која су имала значи везу са, да кажем, са Секретаријатом МУП-а у Призрену и ово су сазнања практично од њих. Наше јединице све, осим јединице јачине два вода, која се налазила изнад села Мамуша, су напустиле 28., напустиле ову територију, односно јединица којом је командовао господин Стојан Коњиковац, ово што сте прочитали везано за Доброделане, већ се усмерила према следећем задатку, а јединице које су одавде извучене 28., отишле су у рејон Велике Фоче и Ораховца, јер, значи, никакве паузе није било. Чим смо ово завршили, кренули смо према Малишеву на следећи задатак.

Председник већа: Само, обзиром да је већ постављено ово питање, у вези присуства полиције, да ли је Вама познато, да ли је у овом селу Трње било полицијских снага, а пре него што је отпочео овај борбени задатак 25. марта?

Сведок Божидар Делић: Ја тада, тих сазнања, знао сам да ће и ова полицијска одељења која се налазе у селима, бити исто у функцији обезбеђења, значи те територије, да терористичке снаге се не извуку. То је правац који води према планини Шара. Али, ја нисам био на тој територији, рекао сам, 27., најближе што сам дошао до

линије блокаде, то је када сам био позван од команданта прве борбене групе, у село Мамушу, јер у то турско село, су дошли, дошло цивилно становништво, један већи овако број из ових села, албанских. И са њима су заједно дошли и терористи, који су једним овако добрим делом, пре него што смо затворили обруч код Студенчана, на правцу Студенчане-Добродељане, успели да се извуку. Али турско становништво од нас је тражило да им помогнемо, јер су малтретирани од стране терориста и од овога другог становништва које је ту дошло, као што би ми рекли, са својом војском. И онда ја сам дошао у Мамушу, тражио сам да се прикупе и ови људи који су представници села Мамуше, али и представници ових других села, да је ситуација сада апсолутно под контролом и да могу да се врате сви у своја села. Не да се враћају оним путевима како су дошли, већ у захвату ове главне комуникације, од села Мамуша, која излази на пут Ђаковица-Призрен, па онда да се сва..., пошто су се налазиле снаге војске, затим снаге МУП-а, после ове активности на територији су остале снаге МУП-а и то оно што кажемо, друга категорија. Ми смо овај део ослободили, али ако би се ми повукли, сутрадан би ту опет били терористи, тако да су по унапред, да кажем, неком направљеном плану, где ми нисмо учествовали, јер то је МУП радио сам, они су један одред, мислим да је то 78. одред, који уопште није учествовао у борбама, ангажовали сада да од Суве Реке до Ораховца, поседне те, да кажем, одређене земљишне објекте који надвишавају, на њима се утврди и да онда учини ту комуникацију безбедном.

Председник већа: Да ли сам Вас ја исправно схватила, да је у том периоду било полицијских снага свуда на терену, осим на терену у селима која су, где су контролу успоставиле војне јединице ОВК и УЧК?

Сведок Божидар Делић: Па, сада, како да то, значи...

Председник већа: Дакле, да ли је полиција имала, да ли је полиција била присутна на читавом терену Косова у том периоду или само у оним местима која нису била заузета од стране УЧК и ОВК?

Сведок Божидар Делић: Кренули смо управо да извршимо тај задатак, да успоставимо контролу на целокупној територији.

Председник већа: Али није било контроле тада на целој територији?

Сведок Божидар Делић: Није било.

Председник већа: Место Трње, Лештане, Студенчане, Самодраж, да ли је ту било полиције и да ли је било полицијских, присуство полицијских снага?

Сведок Божидар Делић: У Лештанима је било и пре него што смо ми дошли, значи, у непосредној близини Суве Реке, у селу Новаке, у селу Смаћ и тако даље.

Председник већа: Било је полицијских снага?

Сведок Божидар Делић: Било је полицијских снага.

Председник већа: Зашто није било у селу Трње, да ли Вам је то познато?

Сведок Божидар Делић: Па, због тога што је то чисто албанско село.

Председник већа: Чисто албанско село?

Сведок Божидар Делић: Да.

Председник већа: А да ли Вам је познато, да ли је у том селу било припадника ОВК и УЧК?

Сведок Божидар Делић: Припадника ОВК је било у сваком селу, у сваком чистом албанском селу. Чак и иза наших леђа комуникација Призрен-Сува Река, ми смо од те комуникације кренули на практично, североисток, на ту територију.

Председник већа: Мислите на овај начин, да они скидају униформе и...

Сведок Божидар Делић: Пазите, поред ових јединица, ми смо овде поменули две шиптарске бригаде. Али овде нисмо рекли да је свако село имало, то су они звали сеоске страже, па зависно колико је село било велико, могле су оне да броје и стотине људи. Али, просечно тридесет, то су биле неке јединице, тридесет до педесет људи, које су опет биле неком командном линијом везане за те бригаде.

Председник већа: Дакле, сеоске страже су биле наоружане?

Сведок Божидар Делић: Да, да.

Председник већа: Сеоским стражама су припадала наоружана лица?

Сведок Божидар Делић: Да, да.

Председник већа: Без команде или са командом?

Сведок Божидар Делић: Увек имају неко лице које им командује.

Председник већа: Добро, али нисам Вас разумела, да ли су они били под командом ОВК или УЧК или не, или су они бранили село?

Сведок Божидар Делић: Не, апсолутно они су били под командом.

Председник већа: Садејства, је ли?

Сведок Божидар Делић: Њихове оперативне јединице, као и наше оперативне јединице, су прелазиле са једне територије на другу, а ови су имали задатак значи да држе ту територију где се налази њихово село, наводно штите од нас њихово становништво, помажу када су ту те оперативне јединице, када оду оперативне јединице, тада, ако рецимо наиђе војска или полиција и тако даље, претварају се у цивиле, скидају оружје и тако даље.

Председник већа: А да ли Вам је познато, да је тога било у селу Трње?

Сведок Божидар Делић: Е сада, у селу Трње, право да Вам кажем, то је само једно онако мање село, од десетине или од стотину села у мојој зони, тако да.

Председник већа: Изволите, браниоче.

Адвокат Ђуро Чепић: Е, хвала. Поменули сте, господине генерале, село Лешане и да је у њему било полицијских снага. Ја имам карту испред себе, а и био сам чак на терену, па јесу ли ова села безмало спојена и јесу ли одвојена, колика је удаљеност једног од другог?

Сведок Божидар Делић: То су, готово да се може рећи да су спојена, близу су, с тим да је село Лешане ближе овој главној комуникацији Призрен-Сува Река.

Адвокат Ђуро Чепић: Јасно.

Сведок Божидар Делић: А село Трње је овамо ближе Мамуши, односно ближе овој територији коју су држали под контролом терористи.

Адвокат Ђуро Чепић: Јасно. Ево сада смо говорили о разбијању, уништењу ШТС према селу Трње и Лешане. Констатујете даље да су вам погинула три војника, да је рањено осам војника и у закључку, на задњој страни, констатујете поново дејство НАТО авијације по нашим снагама. Господине генерале, какве су Вам биле старешине, Гавриловић и Козлина?

Сведок Божидар Делић: У то време, капетан Гавриловић је био командант позадинског батаљона. Он не би могао да буде на том месту, јер је то врло специфична и тешка дужност, јер се бави логистиком целокупне бригаде. Само да Вам кажем, моја бригада је укупно у овим, не у овим дејствима, али до краја рата, моја бригада је имала четрнаест хиљада људи, четрнаест хиљада људи треба снабдети горивом, муницијом, храном и тако даље. Према томе, ја сам апсолутно задовољан са његовим професионалним радом, односно нисам имао никаквих проблема.

Адвокат Ђуро Чепић: А водник Козлина?

Сведок Божидар Делић: А водник Козлина је млад старешина, он је, ја мислим када је дошао у моју бригаду, не знам, можда тек деветнаест година и он је био командир одељења, мислим да је био командир одељења техничког одржавања, у чети за техничко одржавање и тамо сам га, нормално, сретао у радионици моје бригаде. Имао је под својом командом одређени број мајстора, војника, значи радио је свој посао, задатке, наређења која је добијао.

Адвокат Ђуро Чепић: Јасно. Господине генерале, током рата, колико сте поднели кривичних пријава?

Сведок Божидар Делић: Укупно сам поднео око триста кривичних пријава, али судија није прихватио све кривичне пријаве. За неке је сматрао да их треба расправити на нивоу дисциплинске одговорности, па је са таквим предлогом одређене кривичне пријаве вратио у бригаду, да ја као командант, предузнем мере против одређених људи.

Адвокат Ђуро Чепић: Да ли сте подносили и кривичне пријаве за тешка кривична дела убиства, силовања, крађе, оштећење имовине?

Сведок Божидар Делић: Да. Мислим да су три кривичне, поднели смо ми и више кривичних, овај, пријава за убиства. Али, три кривичне пријаве су против наших припадника, две кривичне пријаве су за силовање, једно силовање су извршили добровољац из моје јединице, а друго силовање је била друга јединица, али пошто је моја чета војне полиције територијално надлежна за целу Метохију, моја крим.служба је то радила и сви су учиниоци пронађени и одмах прослеђени на ратни суд.

Адвокат Ђуро Чепић: Када сте први пут имали сазнања о наводном злочину у селу Трње?

Сведок Божидар Делић: Па, то сам имао и када је у Хагу почео процес председнику Милошевићу.

Председник већа: Дакле, пре тог поступка против Слободана Милошевића у Хагу, Ви нисте имали никаква сазнања да је дошло до убиства цивила у селу Трње?

Сведок Божидар Делић: Не. Када је Трње у питању, не. О другим неким местима сазнао сам раније. Позвао нас је начелник Генералштаба, негде то је било 2000. године или 2001. године, када је оптужница против председника Милошевића била значи обелодањена и тако даље и ми смо директно онако како пише у оптужници, поменуто, није пуно поменуто тих места, догађаја, али директно је то изрезано и онда је дато командантима, да они овај, пошаљу извештај, да провере, да ли се то стварно десило и да доставе извештај, прво команди Приштинског корпуса, па команда Приштинског корпуса да то обједини и за сва та места из своје зоне, достави Генералштабу. Тада сам за неке друге ствари први пут чуо, а што се тиче Трња, то, када је почео процес председнику Милошевићу.

Адвокат Ђуро Чепић: Могу даље, судија?

Председник већа: Изволите.

Адвокат Ђуро Чепић: Хвала. Да ли Вас је ико контактирао од војника, од старешина у вези села Трње, у вези овог поступка?

Сведок Божидар Делић: Сада да кажем, овај, па ја сам у првој пријави, ја сам био првооптужени за овај догађај. А ја овај догађај, мислим да су ови момци само колатерална штета. Овај поступак је покренут због мог личнога, да кажем, сукоба са, у то време, председником Србије Борисем Тадићем, јер сам ја добио податке о једном тешком криминалном поступку који је министар одбране и председник желе да ураде, сви сте чули, јер тај проблем је имала Словенија, имала је Хрватска, ради се о Уговору са Финском о увозу њихових борбених возила „Патриа“. Господа из наше земље требала је да подели 45.000.000 евра и да та возила дођу у Србију. То сам добио директне податке преко медија, обратио сам се и рекао сам председнику Тадићу да се никада неће провозати „Патриом“, осим до затвора. Сутрадан у новинама је изашло овај, некакви деманти, односно неки људи који су познати у Србији, су одговарали и, да кажем, напали ме, а следећег дана у свим вестима је било, да сам, да је Наташа Кандић, овај, практично доставила Тужилаштву кривичну пријаву за ратни злочин. Али, они нису помињани, значи, поменут сам само ја, али на том, у тој пријави је било више лица, мислим да је укупно било шест лица, али ја сам био првооптужени.

Председник већа: Дакле, Ви када кажете – отпочео овај поступак, најпре, и против мене, Ви мислите на ту кривичну пријаву?

Сведок Божидар Делић: 2008. године, мај месец.

Председник већа: Добро. Суду је само достављена оптужница против Гавриловић Павла и Козлина Рајка, али свакако Ви сте упозорени да нисте дужни да одговарате на поједина питања којима би себе изложили кривичном гоњењу.

Сведок Божидар Делић: На свако питање ћу да одговорим.

Председник већа: Изволите, браниоче.

Сведок Божидар Делић: То је био, значи, мај 2008. године.

Адвокат Ђуро Чепић: Да, да, господине генерале, ја сам Вас питао, да ли је неко од војника бивших Ваших Вас је контактирао у вези овог предмета?

Сведок Божидар Делић: Од 2008. године, више пута. Некако када се примакну избори у Србији, војници почињу да ме зову и тада почињу службе да одређене војнике зову и да се интересују за мене, шта сам ја радио, каква су њихова сазнања и тако даље. Па чак и за овај случај долазили су војници који кажу да су били позивани. Е сада, ја знам да су чак били позивани и од војних органа безбедности, иако војни органи безбедности немају право да зову људе који су одслужили војни рок пре толико година. Ја сам то чак доживљавао увек и као притисак неки према мени. Јер када избори прођу, тај интензитет тога свега, овај, опадне. А везано за овај случај, чак у Београду имају два војника који су ми се јављали, овај, шта да раде, јер, каже, позивају се и онда ми они наводе, пошто ја не могу да познајем све војнике, њих неколико знам, јер сам их, оно, видео више пута у Београду, чак на скуповима моје странке. Али ми кажу, позивани су војници ти и ти и тако даље. Неки су то доживљавали као притисак даље.

Адвокат Ђуро Чепић: Господине генерале, једно стручно питање. Често се спекулише тим појмом, па нама лаицима да се поједностави. Зона одговорности, шта то значи, шта је појам зона одговорности?

Сведок Божидар Делић: Зона одговорности је један део територије, обично се ограничава са две тачке напред, две тачке позади. За моју јединицу, предња граница зоне одговорности је била граница са Албанијом. Да кажем, ова западна граница била је караула „Митар Војиновић“, између карауле „Митар Војиновић“ и како се зове друга, углавном у непосредној близини карауле „Митар Војиновић“, па Радоњићко језеро, па затим иде долина реке Дрим и затим се граница повија према Малишеву и негде испред Малишева је била. А ова јужна граница је била, државна граница са Албанијом, државна граница са Македонијом, па онда врх Пескови 2651 метар, па је ишла од врха Пескови према Сувој Реци и од Суве Реке према Малишеву. То је зона у којој се распоређује, за коју сам ја одговоран, у смислу одбране као државне територије, у којој су распоређене моје снаге, када је у питању војска, јер све снаге војне које се налазе у тој зони дејства, су мени или придате или претпочињене, а ако се

евентуално налазе снаге више команде, оне су на неки начин, дисциплински везане, значи за мене, јер ја одговарам за ту територију.

Адвокат Ђуро Чепић: Мене занима као правника следеће: Ви одговарате за ту територију у ком смислу?

Сведок Божидар Делић: Одговарам за војску и одговарам за одбрану, ако је рецимо, државна граница. За државну границу не одговара МУП, снаге МУП-а се никада нису приближиле државној граници, осим у рејону граничних прелаза, јер постојала је та, да кажем, зона од пет километара уз саму државну границу, где је војска имала све надлежности, надлежност да заустави, свакога легитимише и тако даље. Непосредно пред рат, та зона је на Косову и Метохији проширена на десет километара. Значи, овај, у мојој зони се истина, налазио и МУП, налазили су се и други државни органи и сви су радили свој посао. А они нису имали везе са мном, никада никакве потребе није било да се интервенише, пошто свако ради своје, тамо је функционисало судство, тужилаштво, кажем, све.

Адвокат Ђуро Чепић: А можете нам објаснити следеће: ако неко некога убије, опљачка, запали кућу, реч је о припаднику МУП-а или цивилима, припаднику територијалне одбране, односно цивилне заштите, да ли Ви одговарате за то? Ко процесуира ту ствар? Припадник МУП-а или цивил или припадник цивилне заштите запалио кућу, ко га хапси? Да ли то ради војна полиција?

Сведок Божидар Делић: Не. Ви знате какав је закон. У случају вршења неког, да војска затекне некога ко није војник у извршењу неког тешког кривичног дела, исто као и данас у миру, дужна је да учиниоца спречи, задржи и јави онима који су за то надлежни. Тако да војска је радила само онда када су у питању њезини припадници, без обзира да ли је то активни или резервни састав. Имали смо ми, истина и територијални део, јер је постојао војни округ Приштина и одсек Призрен, војни одсек Призрен је имао своје јединице, имао је своју команду, имао је своје војнотериторијалне одреде, 107. и 68., али су наредбом команданта Армије, мислим почетком априла, они сви стављени, ови који су се налазили у мојој зони, стављени под моју команду и од тада практично, ја одговорност преузимам и за њих, а према мени су одговорни њихови команданти и командири. Ако постоји индиција да је нешто, да сам добио од МУП-а, од грађана, да је нешто урадила војска, постојала је војна полиција, постојала је крим.служба, постојали су органи безбедности, који су добијали наређења, добијали задатак да то истраже и да известе, или да одбаце сумњу да је то урадила војска, или да је потврде, а онда су били дужни да пронађу учиниоца.

Председник већа: Само да конкретизујемо, добијали су наређења од кога, од Вас?

Сведок Божидар Делић: Па, не мора увек од мене.

Председник већа: Не мора увек од Вас?

Сведок Божидар Делић: Ако су кључна наређења, од мене, али мој начелник безбедности, директно је надлежан за моју чету војне полиције.

Председник већа: Који је био у том периоду, ко?

Сведок Божидар Делић: То је био Величковић, Миљан Величковић.

Председник већа: Изволите, браниоче.

Адвокат Ђуро Чепић: Е сада само да појаснимо, Ви сте навели сада пример, у случају да то уради припадник Војске Југославије, дакле Ви пријављујете, процесуирате. Шта се ради даље, шта Величковић или неко други, шта ради са тим лицем које је ухваћено да пали кућу?

Сведок Божидар Делић: Ту се, ту су изјаве, записници, кривична пријава, постоупак иде.

Председник већа: Дакле, спроводи се кривични поступак?

Сведок Божидар Делић: И иде, значи...

Председник већа: Пред Војним судом, је ли тако?

Сведок Божидар Делић: 1998. године је Војни суд, 1999. године од марта, Ратни суд. Војни ратни суд је био у рејону Штимља у овоме, Казнено-поправни, уствари има тамо, овај, затвор.

Председник већа: У ком периоду је Ратни суд функционисао на територији Косова?

Сведок Божидар Делић: Не могу сада тачно да кажем.

Председник већа: Не можете да се сетите?

Сведок Божидар Делић: Али ако је потребно, није проблем да се сазна. Али формиран је, ја мислим да је формиран одмах, по отпочињању борбених дејстава, тако да је постојао Ратни суд Приштинског корпуса, затим Ратни суд Војног округа...

Председник већа: Добро, када кажете по отпочињању ратних дејстава, било је много отпочињања, на које мислите отпочињање?

Сведок Божидар Делић: Ово од 24.

Председник већа: Од 24.марта?

Сведок Божидар Делић: Јер све пре тога '98.године, све је радио војни суд, Војни суд из Ниша. Долазио је истражни судија, чак и када су се неке ствари дешавале на граници, када су били у питању терористи који су погинули, рањени, заробљени, долазио је истражни судија, или постојала је и таква могућност да овласти моје крим.техничаре да они изврше увиђај и доставе документацију. Али и у тим ситуацијама, чак и када су погинули терористи увек су готово били транспортовани за Ниш на обдукцију, а они који су рецимо заробљени, такође су транспортовани у Ниш тамо где су надлежни органи са њима радили у оквиру својих овлаштења.

Председник већа: Изволите браниоче.

Адвокат Ђуро Чепић: И само још да појасним ове па ћу завршити ову тему. Ако би цивил то урадио, ко је надлежан за њега, ко га хапси, ко га процесуира или припадник МУП-а, или припадник цивилне заштите?

Сведок Божидар Делић: Припадник, ако би то урадио цивил или припадник МУП-а и тако даље, за то је надлежан МУП. Ја знам било је много рецимо разних ситуација да моје старешине виде неко понашање рецимо припадника МУП-а које није адекватно, и обично или би то саопштили органу безбедности или мени, јер нису сви контактирали рецимо са начелником МУП-а, то сам обично вршио ја, мој начелник штаба и мој начелник органа безбедности. Тако да се одмах значи позивало или телефоном или преко радио везе да на том и том месту постоји такав проблем, и они у предузимали мере да се то реши. Тако су и они и нас упозоравали ако негде виде војнике да су недисциплиновани, да нешто раде што није у реду, а било је таквих ситуација, рецимо било је неких крађа, било је неколико пута, пошто у ово време о коме ми говоримо, кроз моју зону су пролазиле непрекидне огромне колоне које су на два гранична прелаза улазиле у Албанију. Кроз моју зону је прошло око 800 000 људи.

Председник већа: То је становништво Косова, албанске народности које су...

Сведок Божидар Делић: Да, које је одлазило у...

Председник већа: Одлазили у Албанију?

Сведок Божидар Делић: Јер су два гранична прелаза једина практично била у мојој зони. Са друге стране српско становништво део ја знам и неке моје старешине су своје породице, отишле су им у Македонију, јер су били македонци, а од ових других отишле су према Србији, неки према Црној Гори и део албанаца такође је одлазио према Црној Гори исто као и према Македонији.

Председник већа: Изволите даље, имате ли још?

Адвокат Ђуро Чепић: Да ли су функционисали цивилни судови, тужилаштво, поред МУП-а?

Сведок Божидар Делић: Све, ја знам по неким догађајима на терену, чак сам лично познавао и овога истражног судију, познавао сам и тужиоца, да кажем дружили смо се и у оно мирно време, и онда су ми говорили да су имали рецимо код Суве Реке, било је напада рецимо на припаднике МУП-а, напада на рецимо једног доктора који је и убијен на путу према Мушотишту, па су морали да врше увиђај, а били су под дејством терориста.

Председник већа: Дакле, судски органи војни или цивилни...

Сведок Божидар Делић: Да, радили свој посао.

Председник већа: Радили су свој посао у том периоду...

Сведок Божидар Делић: Сви, да.

Председник већа: Без обзира што су били ратна дејства?

Сведок Божидар Делић: Да.

Адвокат Ђуро Чепић: Ево и задње питање судија, завршавам. Значи само у вези рада ових војних правосудних органа, мало је удаљено од теме, али то је овај реон о коме причамо. Видели смо слике сви у медијима одсечених глава српских војника, о којим војницима је реч и где су они били, где су се кретали заправо?

Сведок Божидар Делић: То су моји војници. То су....

Председник већа: Да ли Вам је добро, хоћете да седнете? Хоћете паузу?

Сведок Божидар Делић: Само мало. Ако могу још да добијем једну воду?

Председник већа: Уколико Вам је потребна пауза можемо да направимо паузу и да наставимо.

Сведок Божидар Делић: Не, не, нема потребе. То се десило касније, 11.априла, два припадника 107.војно територијалног одреда из Призрена су ухваћени у крађи, и по кривичној пријави су практично требали да буду спроведени на ратни суд, водио их је орган безбедности....

Председник већа: Не морате детаљно о том догађају зато што није то предмет....

Сведок Божидар Делић: И ухваћени су од терориста и практично убијени и одсечене су им главе.

Адвокат Ђуро Чепић: Хвала Вам господине генерале, немам више питања.

Председник већа: Добро, да ли остали браниоци оптуженог Гавриловић Павла имају питања?

Адвокат Милан Петровић: Господине генерале добар дан, ја сам Милан Петровић, знамо се, надам се да се нисте уморили, ја нећу бити дугачак, поставићу Вам само два, три питања. Да ли се сећате где сте издали наређење и задатке позадинском батаљону везано за одлазак на терен у село Трње?

Сведок Божидар Делић: Да, сећам се. Наређење сам им издао по карти, значи по мојој, да кажем, карти одлуке у канцеларији.

Адвокат Милан Петровић: Кад кажете у канцеларији, где у?

Сведок Божидар Делић: У мојој комнади у Призрену.

Адвокат Милан Петровић: У Призрену, добро.

Сведок Божидар Делић: Јер сви познају довољно територију, сви су добили задатак, пошто је то било 23., коме је потребно да 24., може да уз обезбеђење оде у реон, извиди правац којим треба да доведе своју јединицу иако још нешто треба од команде. Али уобичајено је да, значи такав ниво командовања издаје задатак по карти, понекад то се ради и на терену када се то може, потчињене јединице опет ни команданти батаљона и они издају задатке својим командирима чета. Некад по карти, некад на терену. Тако да командири чета опет имају свој ниво, командира водова, а командири водова издају задатке командирима одељења. Само су командири одељења они непосредне или прве старешине које целокупном људству али директно на терену издају задатак. Али то је седам до десет људи својих колико има под командом, он их скупи на одређено место, покаже им на терену који положај треба да заузму, објасни им шта је њихов задатак, какав је начин дејства, како ће им командовати, јер он командује гласом, а остали нивои значи издају ето на други начин. Командири водова практично само издају својим командирима одељења, то је три, четири човека, уз осматрача и обезбеђење који се налазе ту негде у близини тог положаја са кога се издаје задатак. А јединица се обично тад налази негде позади, прикривена да не би била изложена погледима непријатеља, авијацији и тако даље.

Адвокат Милан Петровић: Колико сам Вас ја разумео, значи командири, у конкретном случају питам сада, овде командир чете у конкретном случају Гавриловић Павле, он је само мого да изда задатак командирима водова?

Сведок Божидар Делић: Не, он је био командант батаљона.

Адвокат Милан Петровић: Командант батаљона, он је мого да изда само.....

Сведок Божидар Делић: Он командирима чета.

Адвокат Милан Петровић: ...Командирима чета?

Сведок Божидар Делић: Да.

Адвокат Милан Петровић: Да ли је он издавао задатак непосредно војницима?

Сведок Божидар Делић: Пазите то би било прво непрофесионално....

Председник већа: Можда питање треба да гласи да ли је могао да изда непосредно војницима јер....

Сведок Божидар Делић: А оно може, али то би онда био митинг....

Председник већа: Јер нисам сигурна...

Сведок Божидар Делић: ... а не издавање наређење. Непрофесионално. Он задатак по правилима издаје само својим командирима чета, евентуално ако му је неко други из неке друге јединице придат, значи и њему.

Адвокат Милан Петровић: Али ситуација да он окупи војнике и да војницима изда наређење је практично немогућа?

Сведок Божидар Делић: У условима потпуне превласти непријатеља у ваздушном простору то не би урадио ни приучени официр, а ја њега сматрам професионалцем.

Председник већа: Браниоче, Ви нисте поставили питање него сте дали одговор без постављеног питања. Ви сте рекли „то је практично немогуће“, дакле дали сте одговор а требали сте да поставите питање. Но свакако сведок је одговорио и ја Вас само питам да ли је, а да би се појаснио одговор на ово питање, да ли је постојала могућност да командант батаљона изда наредбу командирима чета, а да ту буду у непосредној близини војници који могу да чују такву наредбу?

Сведок Божидар Делић: То није пракса.

Председник већа: Није пракса?

Сведок Божидар Делић: Никада.....Није пракса...

Председник већа: Ни у таквим околностима када је непосредно бомбардовање, када је борбена акција у току? Не?

Сведок Божидар Делић: Рекао сам који евентуално људи, један мањи број може да чује евентуално нешто од тога, јер људи којима се изда задатак налазе се ту на једном месту, у неком заклону, неком да кажем објекту на територији, шуми, жбуњу, врзини, а ту се налазе....

Председник већа: А да ли може било који...

Сведок Божидар Делић: ...само њихово, рецимо, могу да буду у близини њихови курири.

Председник већа: Управо то сам хтела да Вас питам, да.

Сведок Божидар Делић: И осматрач и значи, ватрено средство које их штити. Значи непосредно обезбеђење.

Председник већа: Дакле могао је курир, војник да буде присутан и да чује такву наредбу?

Сведок Божидар Делић: Ја, моји курири су увек били на некој даљини, да само могу да им дам знак да дођу или да их позовем. Оно у начелу и може, не знам какви су конкретни услови били ту на месту где су се они налазили.

Председник већа: И може ли сигурније да не буде тако?

Сведок Божидар Делић: Али не би требало.

Председник већа: Изволите даље питање.

Адвокат Милан Петровић: Добро. Господине генерале овде се оптуженима ставља на терет конкретно Гавриловић Павлу да је, оптужницом, да је он издао

наређење показујући руком на село Трње, да не сме бити преживелих што је према издатом наређењу значило чишћење села и убијање цивила, становника села након чега су старешине међу којима је био окривљени Козлина Рајко потерали војску у три борбене групе и тако даље. Да ли сте Ви издали такво наређење капетану Гавриловићу и да ли је он уопште могао такво наређење да пренесе ако га Ви нисте издали?

Сведок Божидар Делић: Нормално да ја као човек никад, ни као војник, а и не знам ни једног војника који би могао да изда такво наређење. Јер правила службе поред тога што је неко добио и конкретан задатак за тај, али правило службе, не знам сад тачно да ли је то тачка 19. а и закон каже нико не сме извршити наређење које представља кривично дело. А наше правило службе каже војник је дужан да изврши свако наређење осим наређења које очигледно значи вршење кривичног дела. Дужан је да одбије такво наређење и да о истом извести претпостављеног старешину од старешине који му је такво наређење издао. Исто тако ако би се нешто десило, није битно је ли то старешина или војник, оно што кажем ако је војник најмањи у хијерархији он је дужан да ако је било шта видео што представља кривично дело да извести свог претпостављеног а ако је рецимо његов претпостављени повезан са тим онда вишег претпостављеног старешину. Сваки мој војник од 14000 могао је када ме сретне да ми се обрати и нормално да су се такве ствари неке и дешавале. Па како би ми сазнали за те крађе, за улазак у неке куће, обијање и тако даље. Већ...

Председник већа: У вези овог конкретног догађаја дакле Вама се никада нико није обратио?

Сведок Божидар Делић: Не.

Председник већа: Изволите браниоче даље.

Адвокат Милан Петровић: Да ли то значи да Гавриловић Павле није могао да изда никакво другачије наређење осим оног које сте Ви дали, у смислу задатка који сте Ви утврдили?

Сведок Божидар Делић: Имао је моју заповест, то је значи задатак који је морао да изврши. Његов задатак у односу на задатке других јединица био је лак. Свако друго поступање ван тога, једноставно би било санкционисано. Јер ја знам да он није напустио, био је на месту које му је одређено, то место није напустио све док није добио наређење да прикупи своју јединицу и да се врати у реон распореда позадинског батаљона.

Председник већа: Само да допунимо. На који начин сте Ви Гавриловић Павлу издали тај задатак односно ту заповест коју је он требао да изврши. Да ли су то ови писани документи?

Сведок Божидар Делић: Да.

Председник већа: Или је то овај документ које је тужилаштво прибавило, односно које је суд прибавио по захтеву браниоца оптужених, Заповест за подршку снага МУП-у у разбијању и уништењу шиптарских терористичких снага у реону Ораховац-Сува Река и Велика Круша, коју је донела заједничка команда за Косово и

Метохију, или неки Ваш акт који сте Ви накнадно донели, односно овај који је приложио данас бранилац Чепић?

Сведок Божидар Делић: Да. То што из приштинског корпуса...

Председник већа: Из приштинског корпуса.

Сведок Божидар Делић: То није нико видео од мојих команданата, то је задатак за моју команду.

Председник већа: Ова заповест од 19., јел тако. Од 23.03.'99?

Сведок Божидар Делић: То је анализирила моја команда и на основу тога је направљена наша заповест са којом су упознати команданти батаљона, дивизиона и самосталних чета.

Председник већа: На који начин сте их Ви упознали, да ли је то био састанак на коме сте Ви усмено пренели ту Вашу заповест?

Сведок Божидар Делић: Позвани су на пријем задатка и задатак су примили да кажем, по карти су добили задатак. Сваком је показано на карти које су то линије, а пошто они познају територију не морам сад да им објашњавам....

Председник већа: Само још једном да Вас питам, када је то тачно било?

Сведок Божидар Делић: 23., да. А задатак је дат 24., онима којима је потребно могу отићи на командирска или командантска извиђања, да би прецизирали задатке директно на терену.

Председник већа: Изволите даље браниоче.

Адвокат Милан Петровић: Господине генерале, какве су униформе носили припадници Ваше бригаде?

Сведок Божидар Делић: Па ми смо имали наше војне зелене маскирне униформе.

Адвокат Милан Петровић: Јесте ли носили неке мараме, јесте ли носили неке..?

Сведок Божидар Делић: Униформе су, биле су отприлике оно старије и новије униформе, специјалне јединице, извиђачке јединице војне полиције су имале неке другачије, исте по шари али они су имали комбинеzone, и специјалне јединице су у саставу својих униформи имали мараме, СМБ мараме. Остали војници нису...

Адвокат Милан Петровић: Конкретно ови позадински батаљон, јел имао?

Сведок Божидар Делић: Не, то њих не следује и...

Адвокат Милан Петровић: Они су имали...?

Сведок Божидар Делић: Обичну униформу.

Адвокат Милан Петровић: Да ли Вам је познато, да ли је било утрошка муниције позадинског батаљона, да ли су они морали да пријаве да су имали утрошак и да ли су...?

Сведок Божидар Делић: Свака јединица пријављује утрошак муниције, јер на основу утрошка муниције врши се попуна. Онај ко не пријави, чак и ако је утрошио муницију, ако не пријави, он нема могућност да му та муниција буде надокнађена. Због тога у свим извештајима то мора да буде. Ја сад конкретно мислим да неког утрошка муниције код њих не би требало да буде. Овде је у заповести наведено колико је дозвољени утрошак муниције, и те јединице пошто су одмах наставиле борбена дејства на другим правцима, су биле попуњене и попуњаване су онако како су извештавале, рецимо потрошили су пола борбеног комплета или један борбени комплет муниције за стрељачко наоружање, директно су то добијали на терену. Из њихове јединице такав захтев није овај долазио.

Адвокат Милан Петровић: Из позадинског батаљона?

Сведок Божидар Делић: Само из борбених јединица је тај захтев био, јер су борбене јединице одмах после овог задатка, нису се враћале у касарну, њихова јединица се вратила, али борбене групе су наставиле борбена дејства према Малишеву у следећој операцији.

Адвокат Милан Петровић: Хвала Вам пуно господине генерале, немам више питања.

Председник већа: Да ли бранилац Митровски има питања за сведока.?

Адвокат Иван Митровски: Добар дан господине генерале, адвокат Иван Митровски, бранилац првоокривљеног Павла Гавриловића. Моје питање прво би било да ли је позадински батаљон дужио нешто од тешког наоружања и да ли је имао пратећи вод или нешто томе слично, да ли су имали противтенковске ракете, топове, да ли су имали противавионско наоружање, конкретно да нам објасните?

Сведок Божидар Делић: Позадински батаљон, ја опет кажем он је имао наоружање, али то наоружање је чисто за да кажем личну заштиту. Значи најчешће су били наоружани аутоматским пушкама, нису имали никаква средства за подршку, јер то њима не следује.

Адвокат Иван Митровски: Господине генерале, да ли су војници позадинског батаљона били обучени да рукују противавионским оружјем?

Сведок Божидар Делић: А не, таман посла. Они су извели само, војници позадинског батаљона, без обзира да ли су техничари, кувари, и тако даље, они су извели само основна гађања и то из стрељачког наоружања, оног оружја са чим су задужени, тако да по питању некакве обуке они су били у мом саставу најслабије обучени да кажем део, јер је и њихова улога била другачија.

Адвокат Иван Митровски: Да ли за употребу противавионског наоружања је потребна посебна обука?

Сведок Божидар Делић: Па да.

Адвокат Иван Митровски: И колико траје та обука?

Сведок Божидар Делић: Па у мојој бригади постоји значи јединица за противваздушну одбрану, то је лаки артиљеријско ракетни дивизион ПВО, његова обука траје пет, трајала је пет месеци и 22 дана. А у саставу других јединица првог, другог и трећег моторизованог батаљона постојало је лаки артиљеријски вод ПВО, наоружан топовима 20/1. Али они су били из резерве.

Председник већа: С обзиром да је постављено ово питање и оптужени Павле Гавриловић и Глигорић капетан...

Сведок Божидар Делић: Да.

Председник већа: Изјашњавао се да је био на брду постављен противавионски топ прага, али је било у склопу артиљеријског дивизиона. Мене сада занима имајући у виду, Ви сте објаснили како се одвијала та операција, односно тај борбени задатак тога дана 24., 25., у том периоду како се одвијао на ширем простору, да ли је истога дана, да ли Ви имате сазнања ко је ту дошао, да ли је заиста постојала та прага, да ли је била у оквиру артиљеријског дивизиона и да ли то значи да је и артиљеријски дивизион заједно са позадинским батаљоном дејствовао тад?

Сведок Божидар Делић: Прага сигурно није била, јер ја имам само шест прага и оне су биле ангазоване у склопу борбених група, за заштиту борбених група из ваздуха, а и за дејство по циљевима на земљи, али на тој линији блокаде налазио се практично две батерије ЛАРД-а ПВО наоружане топовима 20/3. То нису праге али јесу противавионски топови и они су се, значи, налазили, јер јединица је била са својим оруђима. Тако да је неко оруђе могло да буде негде близу њих, али припадало је ЛАРД-у ПВО.

Председник већа: Дакле, ту у близини али нису дејствовали заједно, је ли тако?

Сведок Божидар Делић: Па видите у заповести како то каже. Кад каже снаге за блокаду територије, то је трећа страница, пет, шест. Па се наводи прво линија, а онда се каже делови позадинског батаљона, чете везе, делови ХАД-а, и део „барда“ у ствари „лард ПВО“. Зашто овде се каже део, тај „лард ПВО“ има практично четири дивизиона, три дивизиона су била у то време активна. Три батерије, батерија прага, она се налазила у борбеним деловима, а две батерије 20/3 пошто су то топови који се вуку, закаче се за камион и вуку се, они су се налазили првенствено у склопу те две батерије. Батерија то је чета. Негде кажемо чета или батерија, у стрељачким односно пешадијским јединицама је чета, а у артиљеријским јединицама батерија. То је шест тих оруђа постоји, и они су се такође налазили на линији блокаде али првенствено су они били на да кажем директно, значи распоређени од села Ландовица према селу Доња Србица и селу Смаћ.

Председник већа: Ко је њима могао да изда наредбу да употребе то оружје?

Сведок Божидар Делић: Они су оружје могли да употребе по наредби свога..., пошто им је ту био, били само командири батерија, сваки командир батерије је могао да употреби средства...

Председник већа: Да изда наредбу да се употреби...

Сведок Божидар Делић: Да изда наредбу....

Председник већа: То оружје?

Сведок Божидар Делић: Да се употребе та средства.

Председник већа: Имате ли још питања браниоче?

Адвокат Иван Митровски: Хвала имам. Ви у Вашем исказу у више наврата сте споменули терористичку бригаду 122. и 124. Да ли Вам је познато да ли су те бригаде располагале тешким наоружањима?

Сведок Божидар Делић: Па овде је дато располагале су минобацачима 60 и минобацачима 82 мм, располагали су топовима, бестрзајним топовима 76 мм кинеске производње, али то су топови значи који се користе и за гађање оклопних циљева а могу да се користе и за подршку јединица до даљине од 7 километара. То су имали, уз противавионске топове, овај митраљезе 12,7 мм, које су монтирала на возила. И друго имали су стрељачко наоружање као и ми, онда ове разне ручне бацаче ракета, снајпере и имали су чак и савременије оружје када је у питању специјално оружје од наших јединица.

Адвокат Иван Митровски: Да ли су дејствовали по Вашим јединицама са тешким наоружањем?

Сведок Божидар Делић: Са минобацачима да.

Адвокат Иван Митровски: На положаје Ваших јединица?

Сведок Божидар Делић: Да.

Адвокат Иван Митровски: Да ли је могуће да су дејствовали и по положајима око села Трње са овим минобацачима?

Сведок Божидар Делић: То мени није познато.

Адвокат Иван Митровски: Али да ли је могуће, да ли...?

Председник већа: Нећемо претпоставке браниоче можете конкретно питање. Да ли је могуће, није познато.

Сведок Божидар Делић: По снагама нашим на свим линијама где смо нападали дејствовали су њихови минобацачи, њихови противавионски митраљеви, и дејствовали су ти бестрзајни топови 76 мм.

Адвокат Иван Митровски: Судија ја морам да питам да ли је домет оружја који је терористичка ОВК имала домет до села Трње?

Сведок Божидар Делић: Па тако питајте, то је већ...

Сведок Божидар Делић: Е да...

Адвокат Иван Митровски: Морам да наведем на питање сведока.

Сведок Божидар Делић: Минобацачи 60 мм...

Председник већа: Нема потребе браниоче да улазимо у расправу, немојте се тако обраћати већу, поставите конкретно питање и уколико је Ваше питање прецизно и јасно биће Вам дозвољено да исто поставите.

Сведок Божидар Делић: Митраљеви 12,7 милиметара су могли, минобацачи 82 милиметра, и ови топови бестрзајни 76 милиметара. Минобацачи 60 мм, нису имали домете да би могли да гађају на том растојању.

Адвокат Иван Митровски: Господине генерале да ли би могли да нам објасните одакле је толика концентрација људи из села Студенчане у селу Трње у критичном овог догађају?

Председник већа: Изволите тужиоче.

Заменик тужиоца за ратне злочине: До сад ево колико два и по сата мучимо сведока, нисмо причали ништа о Трњу и нисмо ништа причали о...

Председник већа: Тужиоче, молим Вас...

Заменик тужиоца за ратне злочине: О становницима Студенчана који су дошли у Трње.

Председник већа: Тужиоче морам да Вас прекинем и немојте Ви као бранилац Чепић да се надвикујете са мном када кажем да станете. Дакле, Ви можете конкретно приговор да ставите на ово питање, а не на сва питања која су до сад постављена.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Не на сва, него само до сада нисмо ништа, сведок ништа не зна да ли је неко из села Студенчане дошао у село Трње.

Председник већа: Добро.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Ето а питање у себи садржи ту тврдњу.

Председник већа: Добро, Ви значи приговарате да питање садржи тврдњу која овде није пре тога изнета, је ли тако, конкретно и јасно, добро. Да ли имате сазнања, да је у селу Трње било доста избеглог становништва из села Студенчане?

Сведок Божидар Делић: Немам сазнања, није ми ни логично, баш нешто, јер је Студенчане, село које се налази непосредно на комуникацији Сува Река – Ораховац, ја знам да је становништво из тог села, преко Добродељана и Пагаруше, се извукло у рејон Беланица, мислим да се зове, у близини Малишева. Појединачни случајеви су могући да су били код своје родбине и тако даље, тако да...

Адвокат Иван Митровски: Да ли Вам је познато да је у време ратних догађања терористичка ОВК спровела општу мобилизацију ратно-способног становништва?

Сведок Божидар Делић: Да, то је било и 1998., поготову 1999. године.

Адвокат Иван Митровски: Јесу сви који су били ратно способни мобилисани у време боравка батаљона господина Гавриловића на подручју Трња?

Сведок Божидар Делић: Па, ми смо већ овде рекли која је јачина терористичких снага. Значи, тамо где се налазио положај позадинског батаљона, на тој линији блокаде, ми тамо нисмо ни очекивали неке борбе.

Председник већа: Само да предочим сведоку, обзиром да смо на терену ових питања. Сведок-оштећени Неџад Битићи је саслушан у овом поступку и на главном претресу, он је изјавио: „Цело село Студенчане је побегло, неко у Мамушу, а неко у Трње, где УЧК није било. Припадници ОВК су тада могли ићи само према планинама. Он је са својом породицом побегао у Трње у кућу његовог ујака Мусли Гашија“. То је иначе кућа у чијем дворишту је извршено убиство цивила према наводима оптужнице. Дакле, и остали оштећени тврде да је већина њих била из тог села Студенчани и да су они побегли у ово село Трње, јер управо тврде да у овом селу није било припадника УЧК или ОВК.

Сведок Божидар Делић: Пазите, све може да се деси. Већ сам рекао да у Мамуши, али ти који су се налазили у Мамуши, по мојим сазнањима, они су чак били из села Целине, делом из Фоче, делом из Пирана, из Ретимља, јер је то логично. Како су наше јединице напредовале тих дана, они су се повлачили према овој планини, према планини Граб, а Студенчане је најближе тој планини.

Председник већа: А зашто баш планина Граб, ево да чујемо сви?

Сведок Божидар Делић: Па, због тога, што је то територија која је била под њиховом контролом. То је село Добродељане, у које никада пре тога, није ушла ни војска ни полиција, која је била тврђава и ако би ишли значи према Мамуши, вероватно је неко отишао и тамо, али онда значи да су ишли према нама, што није логично. Ми смо ту нашли велику концентрацију људи, ја их нисам раздвајао ко је ко из ког села, само сам тражио да, пошто су борбена дејства завршена, сада могу да се врате, сви у своја села, која су безбедна, јер МУП је остао на територији, ми смо отишли, МУП је остао на територији, али не у сваком селу, али је остао у захвату ове две комуникације, главне комуникације Призрен-Ђаковица и ове комуникације Сува

Река – Ораховац, а унутра у тим селима, није било потребе, овај, нити је имао МУП снаге да буде у сваком селу. Тако да може то да се деси, тај сведок је можда баш и урадио то и био код неких својих рођака. Али, кажем, ми тај обруч који смо хтели да затворимо првога дана, успели смо да затворимо тек 27. ујутру. Значи, с једне стране, борбена група Б, пуковник Коњиковац, с друге стране, борбена група 6 и 7, где је био мој начелник штаба, где сам био ја непосредно, значи водила је борбу да се наше снаге сретну, у рејону села Студенчана, да пресечемо тај пут Студенчане-Добродељане-Пагаруша. Толико је отпор био јак, да ми смо 26. увече дошли једни од других само на пет стотина метара. Чули смо како путем непрекидно пролазе трактори и тако даље. Али, нисмо имали снаге и нисмо могли у току ноћи да пресечемо тај пут, урадили смо то 27., малтене пут је тада већ био празан. То што је отишли, наилазили смо од борбе на различите трагове, јер су они извукли своје рањене и своје погинуле, тада је обруч био затворен, део снага смо оставили значи према Добродељану, а ми смо кренули са другим делом снага према Мамуши и тог дана је практично била завршена та борбена акција.

Председник већа: Изволите, браниоче.

Адвокат Иван Митровски: Да ли су Ваше војне јединице под Вашом командом ушле на територију Албаније и запоселе положаје тамо?

Председник већа: На територију Албаније? Забрањује се одговор на такво питање.

Адвокат Иван Митровски: Битно је, нађени су лешеви.

Председник већа: Опште је позната чињеница да Србија није ушла у оружани сукоб са Албанијом, према томе, то би већ био оружани сукоб, сачекајте, ја нисам служила војску и нисам војни експерт, али толико се разумем, да би то била агресија на Албанију.

Сведок Божидар Делић: То се десило тек у операцији „Стрела“ од 26. маја до 09. јуна.

Председник већа: Значи војне снаге, српске улазиле су на територију Албаније?

Сведок Божидар Делић: Тада смо директно нападнути од албанске војске, њихове тенковске јединице, њихова артиљерија је подржавала тероризам, али нисмо ми ушли на територију Албаније због Албаније, него само смо запосели одређени број објеката, кота, које су надвишавале нашу територију, како не би са тих кота биле угрожене наше јединице које бране овај државну границу. А они су упали на део наше територије, такође. Ми смо већину успели да ослободимо, осим самог врха „Паштрик“.

Председник већа: Добро, то су, можемо рећи, ексцеси који су се дешавали на граници, је ли тако?

Сведок Божидар Делић: Тако је, догађаји на граници.

Председник већа: Немате потребе да објашњавате, ово питање није од толике важности, па ако је Вама нешто битно, не значи да је то заиста битно.

Адвокат Иван Митровски: Ево објаснићу. Сведок Беким Гаши тврди да је пет лешева из села Трње пронађено у селу Дејзи у Албанији. Дакле, ево имамо на страни...

Председник већа: Па, могао је неко, Ви знате колико је становника албанске народности и народа, отишло за Албанију, колико је њих избегло за Албанију. Могао је неко и лешеве да понесе са собом.

Сведок Божидар Делић: Ако дозволите, ако дозволите, могу да објасним.

Председник већа: Изволите.

Сведок Божидар Делић: Са наше територије, посматрали смо шта се дешава са колонама које улазе у Албанију. На почетку су улазиле без икакве контроле, после тога је постојала и контрола у дубини њихове територије, отприлике на један километар. Приметили смо, рецимо, да се из колона издвајају мушкарци и да се воде тамо у некакве шуме, где смо приметили шаторе и тако даље. Када је отпочела ова операција „Стрела“, управо они који су чинили можда и гро тих снага у нападу су били ови људи који су издвајани из колона, наоружавани и касније упућени у борбу на границу према нашим снагама. Тако да од њих је онда могло да буде мртвих и са целог Косова и Метохије да буду мртви, у Албанији, јер сматра се да у операцији „Стрела“ је погинуло око осам стотина припадника ОВК и да је неколико хиљада рањено.

Адвокат Иван Митровски: Могу да затворим ово питање или и даље забрањујете?

Председник већа: Ја не знам какву Ви то конструкцију имате коју затварате, можете питање да поставите.

Адвокат Иван Митровски: Да ли генерал искључује тај период од 24. марта до 27. марта, да је Војска Југославије тадашња ушла на територију Албаније?

Сведок Божидар Делић: Искључујем, свакако.

Адвокат Иван Митровски: Хвала.

Председник већа: Тужиоче, да ли имате питања за сведока?

Заменик тужиоца за ратне злочине: Добар дан. Да ли је позадински батаљон 549. моторизоване бригаде раније учествовао у некој блокади територије?

Сведок Божидар Делић: Не.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Значи да је ово била прва акција којом је руководио Гавриловић?

Сведок Божидар Делић: Практично ово је, Гавриловићу је била прва акција, позадински, односно неки делови позадинског батаљона '98. године су такође били ангажовани.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Али за Гавриловића питам.

Сведок Божидар Делић: Али, Гавриловићу је ово први пут.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Овде у извештају има да је страдало 85 припадника ОВК.

Сведок Божидар Делић: Да.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Да ли имате податак, да ли је било страдања цивила?

Сведок Божидар Делић: Пазите, ако сте прочитали, каже, „губитке непријатеља процењујемо“. Зашто то кажем? У следећем борбеном дејству у рејону Пагаруше, код цамије, нашли смо 30 свежих хумки. Значи, терористи нису, где год су могли, нису дозвољавали да њихови погинули остану на терену или њихови рањени. Ми смо налазили, рецимо, делове тела, делове лобање, мозак и тако даље, капу, али леша нема, јер су га они однели са собом. По извештајима, значи извештаји су наши команданти давали, колико сматрају, односно колико рачунају, колико су видели, колико су известили војници, је убијено терориста у борбама. И зато овде не кажемо, убијено је, него, процењујемо да.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Нећу Вас много задржавати, ни суд, ни Вас, али само још пар питања. Ја ћу сада да говорим, а Ви ми само реците ако нешто погрешим. Значи, тог дана 25. у 6 ујутру су сви били на положајима?

Сведок Божидар Делић: У 6 су почела борбена дејства, у 06,00.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Добро. Да ли је задатак овог позадинског батаљона био да долази у контакт са мештанима, да улази у села? Рекли сте, никада тај задатак није био да се сместе у селима. То Вас питам, да ли је задатак...?

Сведок Божидар Делић: То је било најстроже забрањено.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Најстроже забрањено. Е, ми имамо овде податак да су одређене три борбене групе које су се спустиле у село. Шта би то представљало?

Сведок Божидар Делић: Пазите, борбене групе су нормално, оне су улазиле.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Не, али борбене групе, имала је својих седам, али оне имају задатак да спрече излазак из села.

Председник већа: Тужиоче, само да разјаснимо. Кажете, борбене групе. Упорно су током поступка тврдили окривљени и браниоци, да се не ради о борбеним

групама, већ да је део позадинског батаљона извршавао задатак о коме је и сведок сада говорио. Дакле, нису борбене групе.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Имамо сведоке који су рекли да су формиране, баш тако, три борбене, какве год, три групе, које су се спустиле у село, ето, три групе које су се спустиле у село. Шта би то значило?

Сведок Божидар Делић: То би значило кршење наређења.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Добро. Да ли сте Ви имали извештај из овога што сте, овог накнадног, видимо да нема контаката, нема дејстава из села Трње према, према позадинском батаљону. Имамо податак или овде имамо сведоке, који говоре да има најмање тридесет убијених људи, цивила.

Председник већа: Тужиоче, крећемо се у границама оптужбе. У оптужници је наведено, најмање 27, немојте ширити.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Добро, 27.

Председник већа: Браниоче.

Сведок Божидар Делић: Ја, значи, нисам директно дошао на положај овог батаљона, нисам их обилазио, али ја се само везујем за задатак. Њихов задатак је био, значи блокада и нису могли да, и нису имали право, постоје друга наређења, везано значи за улазак у села и тако даље. То није био њихов задатак, и ако су тако нешто урадили и зашто би тако неко урадио, јер то представља практично кршење мог основног наређења.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Да ли је задатак оног ко је руководио, у овом случају Гавриловића, био да осмотри, да ли неке снаге улазе у село, непријатељске?

Сведок Божидар Делић: У сваком случају...

Заменик тужиоца за ратне злочине: Ако би приметио да су непријатељске снаге ушле у село...

Сведок Божидар Делић: Он је требало да прати. Није њему, само Трње, није био неки његов проблем, његов задатак је био да осматра, пошто се он налази наспрам Мамуше, постоји то поље, да осматра Мамушу, јер се борбе изводе на том делу територије и да прати да ли од правца Мамуше, рецимо, неке групе наоружане и тако даље, иду према Трњу.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Ако би приметио да неке снаге којима он руководи улазе у село, па убијају, шта би био његов задатак? Да ли би његов задатак био да то спречи или да их позове и да их казни?

Сведок Божидар Делић: Ако би видео да се тако нешто дешава, сада овде, за мене, ко би биле те снаге? Ако мислите на снаге војске?

Заменик тужиоца за ратне злочине: Војске, војске, на то мислим.

Сведок Божидар Делић: Друге војске, осим моје тамо, значи није било, то никако не може да дозволи, а ако је то био МУП, у време када се то дешава, онда је морао да позове, значи, да извести мене, јер друге старешине нису могле са мном да комуницирају, да мене извести да ја предузнем одмах мере, пошто се МУП налази, један од команданата МУП се налази поред мене, други се налази поред овога пуковника Коњиковца.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Претпоследње питање, да ли Вас је Гавриловић известио о било каквом дешавању?

Сведок Божидар Делић: Не, ни о каквом проблему.

Заменик тужиоца за ратне злочине: И само још једно. Он је био задужен за попуњу муниције у Вашој јединици.

Сведок Божидар Делић: Његова јединица јесте, али пошто се он налазио на терену...

Заменик тужиоца за ратне злочине: Али када су се вратили?

Сведок Божидар Делић: Не, не, са делом позадинског батаљона, јер ми смо имали већ одређени логистички део, један позадински вод, који је цело ово време, док је ова активност трајала, попуњавао, није попуњавао њега, јер није било потребе, али је било потребе све друге борбене групе да буду попуњене, и горивом и сувом храном и муницијом.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Ови наши сведоци саслушани из састава те јединице, кажу да су се они 27. вратили на почетни положај, у своју базу.

Сведок Божидар Делић: Да, да.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Ко их је тада попуњавао?

Сведок Божидар Делић: Њих?

Заменик тужиоца за ратне злочине: Да.

Сведок Божидар Делић: Ако су...

Заменик тужиоца за ратне злочине: Је ли то Гавриловић?

Сведок Божидар Делић: Пазите, Гавриловић је командант.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Па, добро, али та јединица сама себе попуњава, то хоћете да кажете?

Сведок Божидар Делић: Да.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Хвала Вам, немам више питања.

Председник већа: Немате питања, пуномоћник оштећених, да ли има питања за сведока?

Сведок Божидар Делић: Али само ако је добио од команде позадине, то је део моје команде, значи на основу пријављенога утрошка. Јер муницију, Гавриловић не може да изузме муницију из магацина. Зато мора да добије наређење.

Председник већа: Добро, да ли је у таквим околностима било могуће апсолутно контролисати колико који војник код себе има метака или оружја?

Сведок Божидар Делић: Оружје, војник је задужен са својим оружјем и оно се контролише. А контролише се и после завршетка борбених дејстава, за јединице, као што је позадински батаљон, одузима се муниција.

Председник већа: Ко је то могао да чини у конкретном случају, у односу на позадински батаљон?

Сведок Божидар Делић: Па, значи командири чета.

Председник већа: Командири чета?

Сведок Божидар Делић: Командири чета, те три чете, односно две су биле тамо, интендантска и ова чета техничког одржавања. Када су се вратили из борбеног дејства, све што су имали од тих, да кажем, борбених ствари, ништа од тога не сме да уђе у објекат, где се налази људство. Друго су јединице борбене које се налазе на терену и тамо се контролише, како се чувају средства, колико имају средстава и како располажу, на крају крајева, тим средствима.

Председник већа: Добро, ко води евиденцију о утрошку муниције?

Сведок Божидар Делић: За своје одељење, значи најнижи командир је командир одељења. Он води за своје одељење, командир вода за вод, командир чете за чету.

Председник већа: Ко ме достављају ту муницију?

Сведок Божидар Делић: Командир, пошто је командир чете тај најнижи старешина, који ће команданту батаљона доставити значи утрошак и потребе, а командант батаљона је старешина који долази на реферисање, значи у команду и приликом тих реферисања, он када слуша целокупна команда, а моја команда има и команду позадине, значи један део који је задужен за позадину. Када износи утрошак и када износи потребе, јер потребе не морају све бити везане за утрошак, значи директно пише и када команданти заврше са својим реферисањима, следи моје издавање наређења. Уствари, ја издајем само закључак, мој оперативац наређења директно јединицама, а позадинац онда обавештава команданте, када, где у који рејон ће бити достављена средства која се траже и то је врло прецизно.

Председник већа: Да ли се о свему томе сачињава писани траг и у ком облику?

Сведок Божидар Делић: Па, има.

Председник већа: Има? Да ли се води нека евиденција, неки дневник, нека књига утрошка муниције?

Сведок Божидар Делић: Па, апсолутно мора све то да се води.

Председник већа: Где се то чува?

Сведок Божидар Делић: Да кажем, ниже јединице, оне то раде и командири, до команданта батаљона, то раде у својим бележницама, али на нивоу бригаде, у команди позадине, воде се сви ти прегледи и они се чувају по, нормално, једном упутству, по чувању докумената. Неки се чувају одређени број година, а постоје документи који се чувају трајно и они се налазе у архиви. Тако да сада у Архиви Војске, постоји овај, постоје документа моје бригаде која могу да се поделе, на документа везана за позадину, документа везана за командовање и документа везана за персонална питања.

Председник већа: Добро, о томе ћу Вас детаљно питати, да нам објасните, најпре ће Вам поставити питање пуномоћник оштећених, а све имајући у виду да смо ми захтевали од Генералштаба Војске Србије доставу неке документације и да нам је достављено да исту не поседују, управо документацију на коју сте Ви сада указали. Изволите, да ли имате питања?

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Адвокат Чукановић Никола, пуномоћник оштећених. Кажите ми, где су се припадници позадинског батаљона налазили 24.03.1999. године?

Сведок Божидар Делић: 24.03. налазиле су се у касарни, у близини касарне.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: У касарни?

Сведок Божидар Делић: Да.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Да ли су остали у касарни након почетка бомбардовања или су премештене?

Сведок Божидар Делић: Не, ниједна јединица није остала у касарни. Ваљда смо толико професионалци да не дозволимо да будемо побијени сви у једном бомбардовању. Сви смо се изместили по територији.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Када?

Сведок Божидар Делић: Ми смо то урадили још пре почетка бомбардовања. Материјалне резерве изместили смо већ у фебруару месецу.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Мене интересују само припадници позадинског батаљона.

Сведок Божидар Делић: Припадници позадинског батаљона, пошто су нам магацини које смо, такође, изместили, али опет били у близини касарне, су сви били у непосредној близини касарне, јер су преко дана морали да улазе, рецимо, тамо до кухиње, до магацина где је била храна, где...

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, разумем. Кажете, 24. су у касарни, 24. увече, колико ја знам, почиње бомбардовање.

Сведок Божидар Делић: Бомбардовање, никога више није било у то време у касарни.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Значи, у периоду од јутра до вечери?

Сведок Божидар Делић: Па, ја сада не могу то да Вам кажем, само моменат. Наређење је било...

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Тог дана?

Сведок Божидар Делић: Да се јединице све изместе и све су добиле рејоне у које ће значи да се изместе, али ја знам, да је позадински батаљон, Ви нисте били у Призрену, значи асфалтни пут Призрен-Сува Река, дели касарну на два дела – мали један доњи део, да кажем, или тај западни део, у њој се налази само амбуланта и у непосредној близини су војни станови. Е, управо у тај део, где се налази амбуланта и у околини је размештена по четама, позадински батаљон.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: 24.03.?

Сведок Божидар Делић: Вероватно 24.03.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Где се налазило командно место 549. моторизоване бригаде?

Сведок Божидар Делић: Командно место 549. бригаде, командно место је тамо где сам ја, али налазило се значи у касарни, а онда је измештено у Дом војске.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: У Призрену?

Сведок Божидар Делић: У Призрен.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Ког дана?

Сведок Божидар Делић: Не могу сада ког дана.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Па, добро, ако се не сећате, пре почетка?

Сведок Божидар Делић: Пошто ми је командно место у току ова три месеца, је било на неких седам локација, почетак је био Дом војске, затим Центар за културу.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Мене занима тај почетак, 24.03.

Сведок Божидар Делић: Могуће да је било у почетку у Дому војске.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Да ли је у то време постојало истурено командно место или само?

Сведок Божидар Делић: Не, није постојало.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Да ли сте на том Вашем командном месту издали наређење за одлазак, заповест за одлазак у село Трње?

Сведок Божидар Делић: Не, за одлазак у село Трње.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: За ту акцију која је подразумевала?

Сведок Божидар Делић: Па, добро, за ту, то је, то је 23. Сигуран сам да смо тада још били у касарни. Када је издат задатак свим јединицама, не посебно Гавриловићу, него командантима свих јединица бригаде и посебно, значи, овим јединицама, командантима борбених група.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Значи, то је било у касарни?

Сведок Божидар Делић: То је било значи 23. у касарни.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Да ли је био још неко од официра осим оптуженог Павла Гавриловића, тада присутан из позадинског батаљона том састанку када сте Ви издали наређење?

Сведок Божидар Делић: Не. Једноставно то не може, овај, зна се шта је линија субординације и линија командовања. Присутни су команданти батаљона, дивизиона и командири самосталних чета и моји органи командовања.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро. Да ли у хијерархији командовања између Вас и Павла Гавриловића као команданта позадинског батаљона, постоји неки официр између или је он директно потчињен Вама?

Сведок Божидар Делић: Он је директно потчињем мени.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Директно му Ви издајете наређења, нема никога између?

Сведок Божидар Делић: Наређења, али само оно што се каже, техничке природе, везано за његов посао, може да му изда мој помоћник за позадину.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Који се зове?

Сведок Божидар Делић: У то време, више није био Николић, не могу тренутно да се сетим.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, кажите ми, приликом одласка у акцију, позадинског батаљона о коме се овде прича и који је предмет оптужнице, да ли сте Ви у комуникацији непосредној са командантом позадинског батаљона или неким из позадинског батаљона?

Председник већа: Добро, одбрана реагује, мислим да реагује због тога, уместо акције, вероватно инсистира да употребите термин „задатак“.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Ја употребљавам термин који ја сматрам прикладним или не видим никакву разлику, Ви ме коригујте ако мислите да је разлика између акције и задатка.

Председник већа: Да ли сте, због тога сте реаговали, претпостављам? Браниоче Митровски, опомињем Вас, непристојно се понашате на претресу. Изволите.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Ако Ви сматрате да користим...

Председник већа: Не, Ви мене нисте разумели.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Разумео сам, али кажем Вам да не би било.

Председник већа: Док сте Ви постављали питања, одбрана је у глас реаговала и мени је јасно зашто реагују и зато сам то рекла. А ја се не мешам у то, како ће питања да се поставе. Изволите.

Сведок Божидар Делић: Нормално да моје, док је ова активност трајала, моје командно место, односно ја, налазио сам се на објекту Краста, то је објекат који се налази изнад Велике Хоче, то је један вис, тако да је испод мене, практично, био терен на коме су се одвијала борбена дејства.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: У ово време?

Сведок Божидар Делић: У ово време.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: За време ове акције?

Сведок Божидар Делић: Да.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Каква је била комуникација?

Сведок Божидар Делић: Комуникацију сам имао, мислим да са Гавриловићем нисам...

Председник већа: Ви сте се већ изјаснили, дали сте одговор на ово питање.

Сведок Божидар Делић: А како би са свим командантима борбених група јер је то било потребно.

Председник већа: Само моменат, у Вашем неометаном излагању, дали сте одговор на ово питање, рекли сте да сте имали комуникацију са Гавриловићем, али не и са осталим старешинским кадром.

Сведок Божидар Делић: Не, нормално.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Путем којих средстава везе се одвијала те комуникација?

Сведок Божидар Делић: То су ови ручни радио-уређаји, мотороле.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Путем мотороле.

Сведок Божидар Делић: Мотороле, 5 вати.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: По окончању ове акције или задатка, да ли је Вама оптужени Гавриловић поднео неки извештај о самом току акције и о њеном исходу или, већ по правилима?

Сведок Божидар Делић: Видите, пошто овде анализу, такође, данас смо говорили о овој анализи, ја се нисам ни враћао у Призрен, вратио сам се само у село Велика Хоча и сутрадан продужио борбена дејства према Малишеву. Али, Гавриловић са својом јединицом се вратио тамо. Када смо завршили борбена дејства према Малишеву, ја сам се тада, а то је можда било можда негде око 01. или 02., када сам вратио, Гавриловић је као и сви други команданти су дошли на реферисање, а оперативац је у међувремену саставио извештај.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Значи, реферисање је било усмено?

Сведок Божидар Делић: Да, реферисања су била, зависно од потребе, у рату су била сваки други дан, усмено значи, долазе команданти, значи батаљона.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Да ли се састављају писани извештаји о конкретној о овој акцији?

Сведок Божидар Делић: Они, батаљон није ниво који саставља писани извештај, то је ниво бригаде, овај наш. Бригада свакодневно шаље оперативни извештај, а у рату значи, ратни извештај Команди Приштинског корпуса, то је обавеза бригаде.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: То разумем.

Сведок Божидар Делић: Потчињене јединице немају ту обавезу, али оне су дужне, значи колико је то дато конкретним наређењем, да извештавају у одређено доба дана, оперативног, дежурног о стању у својој јединици и то њихово улази у тај извештај који се шаље претпостављеној команди.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Значи, ако сам добро разумео, на основу њиховог реферисања, команди бригаде се саставља писани извештај који се шаље у Приштински корпус?

Сведок Божидар Делић: Не, не, њихово реферисање, реферисања уопште имају сасвим другу сврху, значи реферише се о стању у јединици, ја издајем задатке, не морају то да буду борбена дејства.

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: На основу којих података се састављају онда извештаји?

Сведок Божидар Делић: Извештај сваки, значи у јединици, сваког дана се мења оперативни дежурни. Оперативни дежурни на вези има све јединице, прати и бележи догађања у свим јединицама, дежурни јединица су дужни да га одређен број пута у току дана тачно у предвиђено време зову и известе о стању у својим јединицама, и он је дужан у 17 сати да све прикупљене извештаје из јединица обједини у 18 сати достави команди Приштинског корпуса, тако команда сазнаје шта се дешава у јединици.

Председник већа: Добро, сви који су служили војску, ко што бисмо рекли, то претпостављам да знају.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Кажите ми да ли је још неко од официра из команде 549. моторизоване бригаде био критичног дана заједно изнад села Трње и селу Трње са припадницима Позадинског батаљона?

Сведок Божидар Делић: Не само са њима...

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Мене занима конкретно са њима на позици о којој причам?

Сведок Божидар Делић: Мој помоћник за политички рад, потпуковник Миланковић Влада је обилазио јединице у блокади, тако да сам сигуран да је обишао и ЛАД ПВО и чету везе, инжењеријску чету и Позадински батаљон, Миланковић Влаго да.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Значи критичног дана је он обишао....

Сведок Божидар Делић: Не знам, не критичног дана, он у овоме периоду знам да је обишао јединице у блокади.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, да ли знате ко је Драгиша Јаћимовић?

Сведок Божидар Делић: Драгиша Јаћимовић то је командир чете техничкога одржавања, да.

Председник већа: У Позадинском батаљону?

Сведок Божидар Делић: У Позадинском батаљону, да, потчињен је Гавриловићу.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Он тврди да је потпуковник, он није знао није могао да се сети имена, претпостављам да је потпуковник кога сте Ви поменули, из команде бригаде, како је навео, био присутан изнад села Трње када је Павле Гавриловић издао наређење изнад села, овде сведочећи дана 20.05.2016. године?

Председник већа: Нисам Вас разумела, можете само поново да поновите питање.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Драгиша Јаћимовић је у свом исказу навео да је потпуковник из команде бригаде био присутан када је Павле Гавриловић издао наређење изнад села Трње критичног дана у вези догађаја....

Председник већа: Кома издао наређење и које наређење?

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Издао наређење својим потчињеним подофицирима, између осталог овде и другоокривљеном.

Председник већа: Није тако речено, није тако речено....

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Са записника од 20.05.

Председник већа: Узмите и предочите.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: 20.05.2016. године.

Председник већа: Можете ли да предочите тај део.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Ево предочавам шта је рекао, кажем од када.

Председник већа: Да ли можете да предочите конкретно.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Немам записник, али кажем од кога је дана.

Председник већа: Изволите Чепићу.

Адвокат Ђуро Чепић: Судија ево ја ћу се трудити да будем од помоћи суду, ми смо предложили...

Председник већа: Не морате суду да помажете, суд се сналази сасвим довољно.

Адвокат Ђуро Чепић: Не, не, ја хоћу судија.

Председник већа: Ви радите оно што је Ваш задатак на овом главном претресу, само се изјасните зашто сте јавили.

Адвокат Ђуро Чепић: Наравно, апсолутно. Тако је, ми смо предочили за сведока Миланковић Влада па можемо њега директно да питамо сва та питања ако је што нејасно. Хвала.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, ево и ја ћу да преформулишем...

Председник већа: То нема никаквог значаја за ово што..... Само моменат, то је без значаја за оно за питања која је поставио пуномоћник оштећених, то ћете када дође сведок. Ево можемо да предочимо изјаву Драгиша Јаћимовић је на главном претресу од 20.05.2016. године изјавио да је по доласку на положај изнад села Трње командант батаљона Гавриловић окупио старешине али не војнике који су остали код возила, и да је у присуству неколико, било је неколико њих и свако од њих је појединачно добио по неколико војника и задужење, а њихов задатак је био блокада терена и спречавање преливања непријатељских снага, да ли сте на то мислили?

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Не, мислио сам на присуство потпуковника чије је име Драгиша Јаћимовић том приликом није знао, а које је сведок сада казао, мене само знаима да ли је потпуковник било какав извештај Вама поднео након тога, о свом присуству тамо?

Сведок Божидар Делић: Верујте ја се битних ствари сећам, да ли ме је потпуковник који ме није могао видети тада већ можда за пет, шест дана....

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, то мислим.

Сведок Божидар Делић: Он ме стално извештавао, његов задатак је да обилази јединице о стању морала, о проблемима и тако даље, и он ме то извештавао стално и он је стално био у комуникацији са органима команде Приштинског корпуса и свакодневно је у јединице бригаде достављао информације, различите информације.

Информације о политичко безбедносној ситуацији, о дејствима и тако даље, које је свакодневно добијао од претпостављене команде. Он је то достављао и мени када би ме видео, али његов је то задатак и није морао мене он око тога да консултује, тако да ја кажем памтим оне битне ствари, вероватно да ме је и обавештавао ме је на сваки пут о томе у којим је рецимо јединицама био, какво је стање морала, да ли треба нешто да се предузме и тако даље, има ли каквих проблема.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, хвала. Да ли сте Ви три, четири, можда пет дана не знам прецизно, издали наређење да се припадници Позадинског батаљона врате у село Трње?

Сведок Божидар Делић: У село Трње?

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Да поново иду у село Трње, да, четири пет дана након?

Сведок Божидар Делић: А зашто би ишли у село Трње.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Не знам.

Председник већа: Пуномоћниче....

Сведок Божидар Делић: Ми смо завршили свој посао.

Председник већа: На чему заснивате то питање да ли је он наредио?

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Да ли Вам је познато да су се вратили припадници....

Председник већа: Е тако може.

Сведок Божидар Делић: Апсолутно.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Позадинског батаљона?

Сведок Божидар Делић: Апсолутно.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Није Вам познато?

Сведок Божидар Делић: Не.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Два војника припадника Позадинског батаљона су такође овде сведочећи, Драган Рајић и Александар Стевановић, навели да су се они вратили у село Трње након пет дана?

Председник већа: Али нису рекли да је генерал Делић то наредио.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Ја нисам ни рекао да је он наредио, ја питам да ли је њему познато да ли је издао наређење...

Председник већа: Ви сте питали да ли је издао наређење, дакле везивали.....

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Ја никакву тврдњу нисам изнео, само поставио питање.

Председник већа: Само моменат и немојте да говорите када ја говорим, станите. Дакле Ви сте везали то Ваше питање за изјаве ових сведока да су они пар дана касније били у селу Трње поново?

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Тако је, тако је овде изнета чињеница да су се вратили два војника припадника...

Сведок Божидар Делић: Апсолутно тако нешто ми није познато, али рецимо употреба, ако су ишли тамо, значи то подразумева употребу ако нису ишли пешке, употребу моторних возила и тако даље, то већ не би могло...

Председник већа: Без одобрења чијег?

Сведок Божидар Делић: Да иде значи а да ја на неки начин не будем обавештен, не знам.

Председник већа: Добро, они су тврдили да су ишли ради санације терена, односно ради склањања убијених лешева.

Сведок Божидар Делић: Пазите, асанација терена је један термин који је апсолутно увек присутан у војсци када се изводе не само борбене радње, него када се изводе и вежбе и гађања, и неки погрешно асанацију терена само везују за, асанација терена подразумева прикупљање свих остатака војних материјала, затим разних материјала који би могли угрозити становништво, да ли су то неке отровне супстанце, неексплодиране мине, а у рату подразумева још уклањање рецимо угинуле стоке, и нормално подразумева значи проналажење лешева и асанација терена у свакој заповести коју сам ја потписао, она се налази и постојало је посебно упутство чак смо имали и истина то је касније, имали смо из Београда екипу посебну која је обилазила јединице, пратила колико старешине познају рецимо ту проблематику, на мојој територији највећи проблем у асанацији је била велики број угинуле стоке, јер је отишло становништво а неки су пустили стоку да изађе ван, неки су оставили стоку у објектима и ми смо имали велике проблеме и ангажовали смо инжењерију да, и војнике, али исто тако и ову јединице Цивилне одбране, да уз заштиту иду у села или по оним пољима, дешавало се рецимо краве се наједу детелине и због тога угину. Највећи проблем нам је био практично да склонимо те угинуле животиње, морали смо да их закопавамо, да поливамо оним кречним млеком и тако даље.

Председник већа: Изволите, имате даље питања?

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, мене конкретно занима ови сведоци наводе да су са војним камионима из села Трње лешеви цивила превозени након пет дана, то је био циљ њиховог одласка и одвежени на нека места у близини границе, то је....

Председник већа: У близини са Албанском границом, тако су рекли.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Тако је.

Сведок Божидар Делић: Те чињенице, ви знате да сам ја био сведок у Хагу, неки од тих војника су такође сведочили у Хагу, ја за два војника који су тамо сведочили знам да су криминалци, и да су добили паре.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, ја Вас питам да ли је познато...

Сведок Божидар Делић: Мени то није познато.

Председник већа: Од кога су добили новац и шта мислите када кажете криминалци?

Сведок Божидар Делић: Па један војник је, о томе су и новине писале, у Хагу је мени су предочене новине из Црне Горе да је војник у Велимљу значи дошао код своје бабе, ударио је штанглом по глави, узео јој 1.500 мислим да ли су тада биле марке или еври, мислим да су тада биле марке, и побегао је. И где је побегао, побегао је код овога другог војника у Плав и 6 месеци је био недоступан органима Црне Горе који су за њим расписали потерницу.

Председник већа: Добро.

Сведок Божидар Делић: Ти су војници тамо сведочили као заштићени сведоци, али...

Председник већа: Да ли је то у предмету „Тужилац против Слободана Милошевића“?

Сведок Божидар Делић: Да.

Председник већа: Тужилаштво је предложило суду у оптужници да од Међународног Хашког трибунала прибави транскрипт о испитивању заштићених сведока К-41 и К-32 у предмету против Слободана Милошевића, дакле да ли можете да се изјасните, да ли сматрате да се ради о тим сведоцима, да ли су они сведочили као заштићени сведоци?

Сведок Божидар Делић: Била су два заштићена сведока. Мене су питали о исказима тих сведока...

Председник већа: И о њима Ви сада говорите?

Сведок Божидар Делић: Да, ја нисам могао рецимо, сведок говори како је дошао у војску, где је био обуци и тако даље, али ја о неким конкретним стварима у којима сам ја учествовао рецимо тај сведок из Плава каже у реону села Љешково 18. или 19. фебруара 1999. године била је акција где је војска убила 30 цивила. Ја о другим стварима, не срећем се ја са сваким војником, али пошто сам директно био у тој акцији када је то мени предочило тужилаштво, ја кажем знате шта господо, изволите мој

извештај, у извештају стоји да је у тој акцији убијено 9 терориста. Следеће имате и књигу „Како виђено тако речено“, овај у којој такође се каже, посматрачи ОЕБС-а су били и пратили активност и 9 су видели лица у униформама и поред њих оружје, а командант једног од батаљона, мислим да се презива Бериша, једног батаљона из 125. бригаде у својој књизи „Путеви слободе“ наводи каже он отприлике то време, наши 9 хероја и наводи их поименично, ми нисмо знали како се зову, наводи из поименично каже припадници специјалне јединице 125. бригаде, пали су каже у херојском каже том окришају са српским снагама.

Председник већа: Добро.

Сведок Божидар Делић: Е ја само на основу тога кажем па овај сведок Вам лаже, ја сам био ту, он каже да је био ту, али не морате да верујете ни мени, али ево вам извештај...

Председник већа: Дакле Ви налазите да по Вама нису били истинити искази тих сведока који су се изјашњавали у предмету „Тужилац против Слободана Милошевића“ под псеудонимима К-41 и К-32, да ли на те сведоке мислите?

Сведок Божидар Делић: Ја у Хагу сам био и питали су ме за два сведока, један је сигурно, знам да је К-41, а 32 рекли сте, могуће значи К-41 и К-32.

Председник већа: Изволите.

Сведок Божидар Делић: Један војник је из Плава, други војник је са територије Црне Горе, мислим негде територија...

Председник већа: Добро, не морате да откривате идентитет...

Сведок Божидар Делић: Никшић, Требиње, ту негде.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, ја сам причао о сведоку Драгану Рајићу и Александру Стевановићу, један од њих је из Крагујевца, а други је из Гуче.

Сведок Божидар Делић: Они нису сведочили у Хагу, не знам везано за...

Председник већа: Немојте на те околности, они су још увек заштићени сведоци, имају мере заштите одређене од стране Хашког трибунала, тако да....

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Могу да наставим?

Председник већа: Можете, је ли имате још доста питања да направимо паузу или да завршимо са овим сведоком па да након тога пауза....

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Имам још пар. На питање одбране када сте говорили о Вашој зони одговорности, па причали сте о надлежности за не знам евентуално убиства, силовања, не знам паљења цивила, МУП-а и не знам припадника војске, Ви сте надлежни за припаднике војске?

Сведок Божидар Делић: Да.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Кажите ми како у Вашој зони одговорности Ви прикупљате информације о евентуалним дешавањима ове врсте значи, убиствима, силовањима, кривичним делима тешким, таквим злочинима?

Сведок Божидар Делић: Ево видите значи једно је линија командовања, морају да ме изваштавају команданти и командири јединица, друго је линија безбедности, треће је обавештајна линија. Ево поменули сте силовање, о једном силовању известили су припадници МУП-а, да се на територији у једном реону десило силовање, војна полиција је одмах предузела мере па је пронашла оштећене, и извршила оно друго што треба, знам да сам у Хагу када су ме нешто око силовања каже 800 хиљада је прошло људи кроз моју зону има два силовања, ајде ви мени покажите где је ваша војска а да је без силовања или да има мање, 16 докумената постоји за та два, за свако од та два силовања, испоставило се да војници нису из моје јединице...

Председник већа: Добро, тај случај није предмет ових наших...

Сведок Божидар Делић: Прослеђени су до ратног суда, даље мене не занима шта се даље са њима десило, отишли су на ратни суд.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Мене занима ко је био начелник органа безбедности?

Сведок Божидар Делић: Већ сам рекао Миљан Величковић.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, а обавештајног органа?

Сведок Божидар Делић: Обавештајног Зоран Ђокић.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Да ли је постојао орган безбедности у Позадинском батаљону?

Сведок Божидар Делић: Не.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Значи директно је за Позадински батаљон задужен био Ваш начелник Величковић?

Сведок Божидар Делић: Па пазите он, он има уз себе по формацији референта, ја сам имао један деташовани, односно издвојени батаљон у Ђаковици, он због тога што је издвојен има свог органа безбедности који је потчињен....

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, мене занима за позадински...

Сведок Божидар Делић: Позадински батаљон нема.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Значи директно је он задужен за?

Сведок Божидар Делић: Он је задужен и он са својим референтом је радио.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, да ли је он некада Вама поднео неки извештај како Ви кажете по тој линији командовања, да ли је поднео некад извештај да су из Ваше зоне одговорности убиства, силовања, паљења, протеривања становништва, било које?

Сведок Божидар Делић: Јесте, јесте. Па рецимо једно силовање које је било у граду Призрену...

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Сем та два што сте већ поменули.

Сведок Божидар Делић: Да, више их није ни било. Затим убиство....

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Убиство албанских цивила конкретно?

Сведок Божидар Делић: Да, ево у реону Ђаковице извршено је убиство албанског цивила од стране...

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: А у селу Трње?

Сведок Божидар Делић: Не. Значи једно убиство у реону Ђаковице, једно убиство у реону села Лесковац код Призрена и то је значи 1999. године, и такође у Другом моторизованом батаљону у Ђаковици такође убиство два цивила.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: То је све?

Сведок Божидар Делић: Да.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро.

Сведок Божидар Делић: Остало, највећи број тих извештаја које је мени достављао он свакодневно су се односила уствари на крађе, отуђење имовине и тако даље.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, да ли је село Бела Црква било у Вашој зони одговорности?

Сведок Божидар Делић: Да.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Да ли је тамо било, а да сте чули неких убистава албанских цивила?

Председник већа: Само моменат да чујемо, сачекајте браниоче.

Сведок Божидар Делић: Пазите ја Вам рекох да сам био сведок у Хагу.

Председник већа: Само реците...

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Само да или не?

Сведок Божидар Делић: Не, у то време.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Није Вам познато?

Сведок Божидар Делић: У то време не.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Када сте чули?

Сведок Божидар Делић: Али сазнао сам то опет из предмета Милошевића.

Председник већа: Због чега Ваша питања усмеравају, проширујете уствари ван граница оптужнице?

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Не проширујем, причамо о надлежности органа безбедности и како је он рекао о његовој одговорности...

Председник већа: Молим Вас не можемо сада о надлежности на целој територији Косова, ајмо да се усредсредимо.... овај сведок се највише изјашњавао о читавој територији, а мислим да је потребно да се усредсредимо.....

Сведок Божидар Делић: Госпођо судија ја причам....

Председник већа: Сачекајте, да се усредсредимо на наводе оптужбе.

Сведок Божидар Делић: Госпођо судија, ако дозвољавате, пошто сам да би дошао до свог командног места морао да прођем кроз Белу Цркву, тога дана 25. ујутро можда већ око 6 или 6 и 20 у Белој Цркви сам видео мога команданта Другог батаљона, овај пуковника Влатка Вуковића, моје јединице су прошле кроз Белу Цркву без опаљеног метка.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Добро, не занимају ме...

Сведок Божидар Делић: Значи био сам лично присутан и видео сам се са командантом...

Председник већа: Нисте дужни да се изјашњавате шта сте Ви радили тога дана, Ви нисте овде оптужени, Ви сте само сведок који се изјашњава на околности чињеница од значаја за утврђивање кривичне одговорности оптуженог Гавриловић Павла и Козлина Рајка. Да ли имате још питања пуномоћнице?

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Имам.

Председник већа: Изволите.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Да ли је село Мала Круша и Велика Круша у Вашој зони одговорности? То су села из зоне одговорности...

Председник већа: Видимо и на овој карти где су села Мала Круша и Велика Круша, можете следеће питање да бих знала због чега постављате ово питање јер не утврђујемо одговорност сведока.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Ја не утврђујем, ја питам да ли....

Председник већа: Следеће питање.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Да ли му је познато да је било убистава албанских цивила у тим селима?

Председник већа: Одбија се одговор на питање, ми се у овој оптужници на овом претресу бавимо убиствима у селу Трње.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Да ли је село Целина било у његовој зони одговорности?

Председник већа: Сачекајте Чепићу.....

Сведок Божидар Делић: Па сва та села су у мојој зони одговорности.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Кореница, Меја?

Председник већа: Одбија се одговор на питање, не морате да одговарате даље, рекла сам да се усредсредите на наводе оптужнице.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Тражим одлуку већа.

Председник већа: Добро. Изволите.

Адвокат Ђуро Чепић: Је ли могу ја да додам само једну реч, молим Вас судија, само Вас молим једну реч.

Председник већа: Одлука већа је да се одбија одговор, да Вам се ускраћује постављање таквих питања које нису у вези са наводима оптужнице. Можете следеће питање.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Немам више питања, али имам примедбу.

Председник већа: Добро. Изволите Чепићу.

Адвокат Ђуро Чепић: Не могу да издржим а да на изговорим, јер ово је стварно...

Председник већа: Ви не можете да издржите врло често и када треба и када не треба....

Адвокат Ђуро Чепић: Да, да, слажем се.

Председник већа: Само сачекајте и ја бих Вас заиста још једном упозорила да се пристојно понашате.

Адвокат Ђуро Чепић: Јасно, па чак са професионалног угла ако причамо то и ако говоримо и у Белој Цркви и у Целини и у Круши једној и другој, колега врло добро зна да је то већ пресуђена ствар пред Хашким трибуналом и ово је злоупотреба права у поступку. Хвала.

Председник већа: Суд је одбио постављање таквих питања, односно предреседник већа и веће....

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Судија, могу ја...

Председник већа: Није ово Скупштина да би Вам дозвољавала реплике.

Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: А дозвољавате браниоцима.

Председник већа: Сведок овде стоји већ два и по сата. Не може, знате и сами Чукановићу да закон то не дозвољава. Оно што бих ја само на крају Вас конкретно питањала имајући у виду да је овде од стране бранилаца предложено прибављање великог броја доказа, да тужилаштво током истраге није прибавило све доказе, имајући у виду одговор Архива на њихово тражење да им се докази доставе, ја би Вас питала мислим да Ви то знате да нам кажете да ли ови документи могу да постоје, ратни дневник Команде 549. моторизоване бригаде Приштинског корпуса за период од 24. марта 1999. до 01. априла 1999. године?

Сведок Божидар Делић: До 01. априла...

Председник већа: То је бранилац Чепић тражио од суда да се прибави, наравно суд није дужан да прибави, није више дужан након измене Закона о кривичном поступку, да прибавља доказе за учеснике поступка, али Вас питам због одлуке суда у даљем току поступка.

Сведок Божидар Делић: Па у Хашком трибуналу требало би да се налази копија.

Председник већа: Добро. Ратни дневник Позадинског батаљона Приштинског корпуса, значи да ли је било, дакле он предлаже ратни дневник Команде, па ратни дневник Позадинског батаљона, да ли је свако води посебно ратни дневник, који све ратни дневници постоје да ли можете да нам кажете?

Сведок Божидар Делић: Да, батаљони воде ратне дневнике и мени у Хагу су предочени неки ратни дневници мојих јединица, али није чини ми се од Позадинског

батаљона, знам да ми је предочено од Оклопног батаљона и Другог моторизованог батаљона, они у Хагу су их имали.

Председник већа: Дакле, Команда води ратни дневник?

Сведок Божидар Делић: Команда Бригаде и команде батаљона, дивизиона.

Председник већа: Добро, списак старешина и војника Позадинског батаљона, да ли сте имали, да ли Генералштаб има списак ко је био у Позадинском батаљону 549. моторизоване бригаде?

Сведок Божидар Делић: Па то постоји један образац ПЕРС 8, мислим ПЕРС 8 да се зове, е сада...

Председник већа: Зато што је нама Генералштаб одговорио да нема списак.

Сведок Божидар Делић: То су књиге које се трајно чувају, постоји...

Председник већа: Трајно се чувају?

Сведок Божидар Делић: Постоји за старешине, постоји за војнике.

Председник већа: Борбени извештај Команде 549. бригаде за период од 24.03.1999. до 01.04.1999. године. У односу на борбени извештај, само да видимо да ли је то борбени извештај, не ово није одлуком, продужено трајно, то је запосвест команде, наредни доказ који је предложио рапортне књиге Позадинског батаљона 549. моторизоване бригаде, који укључује и рапортну књигу за техничко интендантску чету тог батаљона за 1998. и 1999. годину, ког су значаја те рапортне књиге имајући у виду предмет нашег претресања?

Сведок Божидар Делић: Па у књигама се бележе рапорти војници који су прекршили дисциплину, они се уводе у ту књигу и она има кратко објашњење значи због чега се војник позива, затим изјаву војника о том догађају и онда мера која је изречена војнику.

Председник већа: Колико се дуго чувају те рапортне књиге и да ли могу да се доставе?

Сведок Божидар Делић: Чува се....

Председник већа: Не представљају војну тајну?

Сведок Божидар Делић: Не представљају тајну, ја се чудим ако они кажу да их нема. Оне би морале ако их нису уништили, а оне се чувају колико ја знам трајно, требали би да буду у архиви.

Председник већа: Сву ту документацију коју смо тражили нису нам доставили са изјавом да немају, записник, добро то је тражио бранилац, записник о увиђају СУП Призрен од 02. априла сачињен у селу Трње, да ли је према Вашим сазнањима СУП Призрен 02. априла могао да сачињава записник у овом селу?

Сведок Божидар Делић: Могао је.

Председник већа: Могао је...

Сведок Божидар Делић: Могао је јер рекао сам већ да смо ми већ том територијом после борбених дејстава да је била под нашом контролом, не потпуно у свим селима, али смо могли да се крећемо по целој територији. Истина уз предузимање мера које су адекватне борбеног обезбеђења када се иде на територију која је несигурна.

Председник већа: Нама је кабинет, начелник Генералштаба, поводом захтева суда за доставу одређене документације доставио извештај у коме наводи да је продужена тајност података на документу заповести заједничке команде за Косово и Метохију, за подршку снагама МУП-а у разбијању и уништењу шиптарских терористичких снага у реону Ораховац, Сува Река и Велика Круша до 2029. године и да се не може скинути ознака „тајности“ имајући у виду циљ због чега је она одређена. Од ког значаја може бити овај документ имајући у виду да извођење докумената који су тајни документи изискује и обавезу суда искључења јавности са главног претреса?

Сведок Божидар Делић: Јесу то строго поверљиви документи, укупно их има 19, али ја сам их свих 19 видео у Хагу.

Председник већа: Значи сви су били у Хагу?

Сведок Божидар Делић: Сви су били у Хагу.

Председник већа: Нама неће да доставе, а Хагу доставе.

Сведок Божидар Делић: И пошто су мене, специјално су ме питали више пута за те документе заједничке команде, морао сам да објашњавам зашто је то као заједничка и значи тамо су били свих 19 докумената.

Председник већа: Само моменат, из режије кажу да се не чује и треба им 15 минута, не 15 секунди, може 15 секунди. Може. Ја ћу Вам поставити само још два питања, оптуженом Гавриловић Павлу ставља се на терет оно што је и бранилац адвокат Петровић овде Вама указао, али у оптужници се наводи, а и један сведок чији исказ ја сада не могу да Вам предочавам зато што тај сведок, данас је било одређено његово испитивање пре Вас, да би Вам могли бити предочени његови наводи, али он није приступио због невремена, али указује се у исказу, а наводи се у оптужници, да је оптужени Гавриловић Павле на брду сакупио старешине и када су у непосредној близини били војници, показао руком према селу Трње и рекао да не сме бити преживелих. Да ли сте Ви било када чули за неку такву наредбу и шта значи наредба – не сме бити преживелих?

Сведок Божидар Делић: Јасно је шта значи таква наредба.

Председник већа: Дакле, убити све живо што се затекне. Да ли је војска, полиција или било ко, имао интерес за такву неку радњу?

Сведок Божидар Делић: То је мислим, сама та формулација је потпуно сулуда, да неко нареди на некој територији, да не може бити преживелих. Па, ми смо се борили и 1999. и 1998. године, видимо терористи пуцају, а уз себе имају цивиле. Ми не можемо, значи, да дејствујемо, због тога да не би нанели губитке цивилима. Чак се десило, пуцају, беже, цивили остају. Кажем, ко су ова двојица, јављају се две жене, каже, овај је мој муж, а онај други је муж од ове.

Председник већа: Дакле, Вама, ни на који начин није познато, да је било који Ваш старешина издао наредбу за време ових догађаја на Косову, да нико, издао наредбу да у селу нико не сме да остане жив?

Сведок Божидар Делић: Такав старешина, мислим да таквог старешину никада ниједна војна школа није могла да ишколује, некога ко би тако нешто рекао. Чак и неко ко нема везе са војском, мислим да тако нешто не би могао да каже.

Председник већа: У оптужници се даље наводи, да је он издао наредбу, да не сме бити преживелих, што према издатом наређењу значи, чишћење села и убијање цивила становника села. Да ли то можемо тумачити, шта значи, „чишћење“ села?

Сведок Божидар Делић: Употребљаван је термин „чишћење“ и тако даље. Али он је увек подразумевао, значи, борбу са терористима и чишћење, рецимо, од терориста. Не мора то бити село, то је територија, шума и тако даље, неки рејон. Пошто смо ми обично са неке много шире територије, у склопу те територије су била и села. Ми смо чак као војска, пошто нисмо, нисмо надлежни, избегавали села и села препуштали да тај део посла са цивилима, обави полиција. А чишћење, ето, тај термин који се много говори, првенствено се односи на чишћење од терориста. Значи, када прођемо једну територију, да на њој више нема терориста или су значи заробљени или су неутралисани, убијени и тако даље или су успели да се извуку.

Председник већа: Добро, Ви сте говорили данас, да је било припадника ОВК и УЧК који су када Војска Републике Србије осваја одређену територију, скидали униформе, палили и улазили у село и мешали се са становништвом. Да ли је то чишћење подразумевало и тај задатак, да некога кога нађете у цивили у селу, а зна се или се претпоставља да је био припадник Војске, неутралишете, као што Ви кажете?

Сведок Божидар Делић: Е, видите, у овом конкретном случају, пошто су то биле борбе, тога није било. Али, рецимо, 1998. године, више пута. Када на тој територији престану борбе, дешава се то, значи видимо у шумама, значи велики број цивила, збегови, они се значи позову и прикупе се на једном месту. Пошто су борбе престале, ја сам то гледао. То чак није радила ни та полиција, ПЈП која је била у борбеним дејствима. Обично би долазило из Секретаријата у Призрену крим.техничар и ти други људи, који, који много боље од нас... Прво, ми смо нестручни за то и ми старешине, а поготову наши војници, шта ја војнику да ја дам да он тамо са некаквим цивилима. То су они радили, узимали су парафинске рукавице, али су кроз значи, лична документа, они су имали сазнања и везано за Државну безбедност и тако даље, из којих су села, из којих су породица и онда су они, оне који су њима интересантни, привођени у МУП Призрен.

Председник већа: Да ли су их третирали као ратне заробљенике, у смислу да утврде да су припадници оружаних формација?

Сведок Божидар Делић: Не, оне за које су утврдили да су они припадници оружаних формација, то се утврђивало на различите начине, они су притварани и они су суђени као такви.

Председник већа: Добро, дакле, Ви нисте Гавриловић Павлу издали заповест да се изврши напад на цивилно становништво у селу Трње и врше убиства цивила?

Сведок Божидар Делић: Сачувај боже, тако нешто је немогуће.

Председник већа: Добро. Ви сматрате да он није могао такву наредбу да изда својим старешинама и својим војницима?

Сведок Божидар Делић: Сматрам да он такву наредбу никада није могао да изда својим војницима. Не само он, него ниједан, ниједан мој старешина, сматрам да је моја бригада била дисциплинована и да сам макар, ево странци у извештајима у Хагу, се види генерал Даринкијевич, који је био сведок оптужбе и генерал Мишов Марсовњев, такође сведок оптужбе, као и пуковник Кросланд, говоре да су на Косову и Метохији и нашли и видели једну изузетно дисциплиновану јединицу, Призренску бригаду. Чак, колико то сада у овом конкретно иде, каже, генерал, пуковник Делић је своју бригаду држао чврсто у својим рукама. Тачно тај израз је употребио генерал Даринкијевич у Хагу.

Председник већа: Добро, Ви тврдите да Ви ту наредбу нисте издали, да сте сигурни да он такву наредбу није издао. Овде се говори, саслушано је девет оштећених, припадника албанске народности, који су се изјашњавали о дешавању у селу Трње и убиствима својих најближих, своје родбине. Уколико пођемо од тога, да је убистава било, да ли је Гавриловић Павле имао могућности да спречи ексцесе својих потчињених и да ли је он могао да буде упознат са чињеницом да је до тога дошло, имајући у виду где се налазио, на ком командном месту?

Сведок Божидар Делић: То је његова дужност и обавеза. То није могао да нареди, али ако је видео да се тако нешто ради, његове потчињене старешине, то је његова обавеза да то уради. Следеће, сами војници да тако нешто ураде, па не може војник никада да се креће, поготову, ако су у питању борбена дејства, а да није макар са тим својим основним старешином, командиром оделења. У свим другим јединицама, мени су командири оделења били војници, десетари. У позадинском батаљону, командири оделења су професионалци, старешине. Значи, он је у повољнијем положају био, него што су то биле ове друге јединице, где су само командири водова, командири чета, активне старешине. А командири оделења су сви војници који су завршили курс десетара и који куд и камо мање знају и војно право и међународно ратно право. И сада ја кажем, ја изводим борбена дејства, целу 1998., део 1999. године, немам неких проблема и сада да имам проблем у позадинском батаљону, где су ми командири оделења старешине.

Председник већа: Да ли је, да ли су те старешине, командири оделења, након добијеног задатка за који тврде, командир Јаћимовић и командир Глигорић Слободан, да су добили задатак у Призрену од Гавриловић Павла, да ли су они могли, рецимо, Јаћимовић, Козлина, који је био командир вода, да поступе мимо наређења Гавриловић Павла, након заузимања положаја места где их је он послао?

Сведок Божидар Делић: Па, то би било кршење не овога мога наређења и ове заповести, то би било кршење војних прописа. А ако је Гавриловић ту присутан, ја не знам какав би то био официр који дозвољава да се његова наређења, да крше његови потчињени, а да не предузме мере. На крају крајева, мера може да буде оно што ме Ви питате, да од мене тражи да их пријавим, да ја предузнем неке мере. Зашто бих ја и Гавриловића и Козлину и било кога другог штитио, ако сам направио и проследио триста кривичних пријава?

Председник већа: Оптужени Гавриловић тврди, да он у том периоду није ни видео Козлину и Јаћимовића који су били са групом војника, које су им одређене, а што тврди и сведок Слободан Глигорић, да је он био на самом ободу брда и да он није могао да види ни где су војници Јаћимовића, ни где су војници Козлине. Да ли је постојала могућност да Гавриловић Павле не буде обавештен о томе, шта раде његове старешине и његови војници које је послао на положаје и шта је био дужан да учини у том моменту да би извршавао своју обавезу, односно да би контролисао њихово поступање и извршење његове наредбе?

Сведок Божидар Делић: Гавриловић им је на терену издао задатак, тада их је видео.

Председник већа: Да, они су отишли на задатак?

Сведок Божидар Делић: Када их је послао на извршење задатка, његова јединица ту, да кажем, линију коју је обезбеђивала, та линија блокаде, она је поприлично велика, тако да није могао да прати ни сваког војника, па ни те старешине. Али, они су добили свој задатак. Ако се нешто дешавало, рецимо да је била некаква пуцњава и тако даље, Гавриловић је морао да он да има сазнање о томе. Али, у сваком моменту, није могао да види сваког свог војника.

Председник већа: А како је могао да добије информацију о томе, да ли су они били дужни да га о томе извести?

Сведок Божидар Делић: Апсолутно.

Председник већа: Уколико га они не извести, да ли је постојао неки начин да се он на други начин о свему томе информише и да врши контролу поступања?

Сведок Божидар Делић: Он нема те линије које иначе постоје на нивоу бригаде, али значи, постоји, да кажем, његов лични контакт, када сумња да се тамо нешто дешава, ја рецимо, на његовом сам месту, треба отприлике да се налазим на средини те линије блокаде, како бих и једну и другу страну могао да пратим, па ако бих, рецимо, чуо некаква дејства и тако даље, било где, па, свакако да би ме то интересовало, или да пошаљем курира до командира да он овај, да свој извештај шта се дешава, али некада у неким ситуацијама, чак и лично са својим куририма да одем и да видим шта се то на неком месту ради.

Председник већа: Гавриловић Павле тврди да нису функционисале везе, комуникације, што тврде и остале старешине, а да је постојао један курир, али да он није био апсолутно обавештен о било каквом ексцесу доле у селу.

Сведок Божидар Делић: Нажалост, на тактичком нивоу војске, ни данас, а ни тада, нису постојале, нисмо имали адекватна средства. Тако да Гавриловић са својим старешинама није могао другачије да комуницира, осим преко курира.

Председник већа: Преко курира?

Сведок Божидар Делић: А само виши нивои, значи борбене групе, команданти батаљона и тако даље, за задатке одређене су добијали средства, да бих могао ја да комуницирам рецимо са њима. А нижи нивои, могли су једино преко курира или личним увидом.

Председник већа: Добро, у случају да је чуо пуцњаву, која долази из правца села Трње, а да је поставио своје положаје према задатку који је добио, забрана спречавања преливања терористичких, припадника терористичких организација како се у заповести наводи, шта је био дужан да учини?

Сведок Божидар Делић: Па, од оних који су ближе Трњу или да оде сам негде на неки погодан положај да види шта се тамо дешава или да тражи извештај од његовог старешине који је негде у близини.

Председник већа: Добро. Ви као непосредни надређени Гавриловић Павлу, никада од њега нисте добили никакав извештај, да је било, дошло до кршења обичаја рата, до кршења хуманитарног права, до непоштовања његових наредби, 25. марта 1999. године у селу Трње?

Сведок Божидар Делић: Не, нисам никада, јер да сам добио, нормално да бих одмах предузео мере.

Председник већа: Дакле, одмах би реаговали. Ја немам друга питања да Вам поставим. Реците нам, реците, да ли неко има евентуално неких додатних питања? Изволите, Чепићу.

Адвокат Ђуро Чепић: Имам само једно. Господине генерале, само једна допуна везано за ово потоње што Вас је председница већа питала. Дакле, 25. март, изводе се значи борбена дејства. Ако чујем, ево ја сам на месту Гавриловића и ако чујем да се пуца на све стране, пуца према Ретимљу, пуца према Зочишту, према Оптеруши, селу Дражи, у свим правцима, да ли сам дужан да извештавам о томе?

Сведок Божидар Делић: Не.

Адвокат Ђуро Чепић: Хвала, немам више питања.

Сведок Божидар Делић: Само ако је то негде у његовој близини, нешто што се њега тиче.

Председник већа: Да ли постоји нешто што је од значаја, што Ви сматрате да је од значаја, а данас нисмо питали током овог испитивања?

Сведок Божидар Делић: Само да Вам кажем, да још 1998. године, сви војници који су били на Косову и Метохији, су добили један, да кажем, документ мали, односно једно упутство, о понашању војника у борби и то је било пластифицирано, значи укупно склопљено. Носило се у цепоу и ту је у најкраћем објашњено онолико колико војник треба да зна о међународном праву и о поступању у различитим ситуацијама. И то је сваки војник имао и 1998. и 1999. године. А поред тога, свим јединицама су читане инструкције, оне су мало шире, где је опет обухваћено међународно право, али оно колико је за њих битно, о понашању војника у борби, понашању према цивилима и понашању према имовини.

Председник већа: Дакле, Ви сматрате, тврдите, да је сваки војник имао књижицу, свако војник је био упућен како се треба у ратним условима опходити према цивилном становништву?

Сведок Божидар Делић: Онолико колико је за њега значи битно.

Председник већа: Да ли сте имали неке трошкове за долазак у суд?

Сведок Божидар Делић: Не.

Председник већа: И да ли тражите неке трошкове?

Сведок Божидар Делић: Не.

Председник већа:

Констатује се да других питања сведоку није било.

Сведок трошкове не тражи.

На сагласан предлог странака, сведок се отпушта и дозвољава му се удаљење из суднице.

Можете ићи. Ја се надам да Вас нећемо више звати. Обавештена сам од службе да сте лошег здравственог стања, морало је ово да траје дуго. Предлажем да направимо паузу и након паузе, да саслушамо другог присутног сведока, а то је Стојан Коњиковац.

Сведок Божидар Делић: Довиђења.

Председник већа: Довиђења.

Пауза петнаест минута, је ли довољно, петнаест или двадесет минута, реците?

Пуномоћник оштећених Пуномоћник оштећених адвокат Никола Чукановић: Двадесет.

Председник већа: Па, Ви сте најмлађи, Чукановићу овде, Вама треба највише да се одмарате.

Браниоче Чепићу, да ли имате још неког сведока кога предлагете да буде испитан и да га позовемо, за које имате адресе, наравно?

Адвокат Ђуро Чепић: Па, ја сам дао адресе тамо у оном списку, немам сада папир уз себе.

Председник већа: Сведок Божидар Делић, Стојан Коњиковац, Миљан Величковић, постоји Љубиша Стефановић, Зоран Ђокић, Саша Николаћ, Марјан Велчевски, Стојиљковић Слађан, Дејан Милосављевић, Александар Шћекић и Милош Бабовић. Међутим, Ви се нисте детаљно изјаснили, на које околности ове сведоке да саслушамо. Добро, обзиром да је данас дуго трајало испитивање сведока Делића, да не позивамо за сада остале сведоке. Ви ћете се након испитивања ових сведока изјаснити, детаљно на околности, а посебно да се изјасните, и на остале доказе за које нисте дали детаљно објашњење, вршење увида у књигу, „Како речено-тако виђено“, не можемо вршити увид у читаву књигу, већ одређених делова, морате да се изјасните о којим деловима и због чега, само моменат. Да, нисте се прецизно ни изјаснили, шта захтевате да се изузме из списка предмета. Рекли сте само изјаве, обавештења, али морате детаљно да се изјасните, такође у вези, на околност сачињавања књиге, која садржи податке „Трње“, потребно је да се изјасните у које делове књиге предлагете да се изврши увид и да ли и даље остајете у односу на овај доказ, да ли и даље остајете при оном предлогу, да се у доказном поступку у својству сведока испита Наташа Кандић. Такође, предложили сте књигу „Правила бригаде пешадијско-моторизована брдска планинска, морнаричке, пешадије и лака“, да се изврши увид. Не можемо вршити увид у целу ову књигу. Потребно је да наведете, које стране предлагете да се емитују на главном претресу.

Дакле, наредни претрес 17.02.2017. године, а на овом претресу биће испитани у својству сведока, рекли смо три сведока, Радивоје Мирковић, Миљан Величковић и Стојан Коњиковац. Претрес је у судници број 2.

Довршено у 13 и 30 часова.

Само, сведок Стојан Коњиковац, он је ту, да му саопшtimo, да му не бисмо слали позив. Позовите сведока Коњиковца.

Сведоку Коњиковцу саопштен дан и час одржавања главног претреса.

Добар дан. Ваше испитивање је било предвиђено на данашњем претресу. Међутим, испитивање претходног сведока Делића се одужило, тако да ми од 13 часова немамо више право на ову судницу, мислили смо да ћемо Вас саслушати све. Тако да смо одредили да Вас данас не саслушамо, не можемо, иначе бисмо Вас испитали. Наредни претрес одређен је за 17. фебруар у 14 и 30, судница број 2.

Сведок Стојан Коњиковац: 17. фебруар?

Председник већа: И ово обавештење Вам има служити уместо позива, нећемо Вам слаати позив. Да ли сте у могућности да приступите 17. фебруара у 14 и 30 часова?

Сведок Стојан Коњиковац: Како обавезе стоје, да. Е сада, деси ли се нешто, мислим на путовање у иностранство.

Председник већа: Ви обавестите суд благовремено.

Сведок Стојан Коњиковац: Обавестићу суд. За сада, да.

Председник већа: Добро, нећемо Вам слати позив, дакле, Ви сте обавештени.

ЗАПИСНИЧАР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА – СУДИЈА